

กรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่ อำเภอหนองขาหย่าง ปี ๒๕๖๙

สำนักงานเกษตรอำเภอหนองขาหย่าง
จังหวัดอุทัยธานี

คำนำ

การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร อำเภอนองขาหย่าง จังหวัดอุทัยธานี โดยใช้กระบวนการจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วมมุ่งสร้างรายได้ พื้นฟูและเสริมสร้างความเข้มแข็งของเกษตรกร อาศัยศักยภาพชุมชนที่มีอยู่เดิม เช่น ความรู้ ความชำนาญ ภูมิปัญญาชาวบ้าน ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ภูมิอากาศ พืช ป่าไม้ ที่มีอยู่ผนวกกับโอกาสหรือข้อจำกัด หรือความไปได้ทางการตลาด ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านกฎหมายหรือการเมือง ทางด้านเทคนิคหรือเทคโนโลยีที่มีอยู่ เพื่อให้เกิดการผลิตตั้งแต่เศรษฐกิจพอเพียงขยายเป็นธุรกิจชุมชนนำไปสู่หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ สามารถผลิตเพื่อการส่งออกต่างจังหวัด หรือต่างประเทศได้

โครงการเพิ่มศักยภาพการผลิตด้านการเกษตรเชิงบูรณาการของอำเภอนองขาหย่าง จังหวัดอุทัยธานี เป็นโครงการที่ตอบสนองความต้องการของเกษตรกรและชุมชนและสอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ โดยเน้นการทำงานของทุกองค์การในลักษณะบูรณาการ ยึดพื้นที่ หน้าที่และการมีส่วนร่วมของชุมชนที่สำคัญ ซึ่งเป็นการใช้ทรัพยากรและงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัด ให้เกิดประโยชน์สูงสุด อันจะนำไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดีของเกษตรกร ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนอย่างยั่งยืน

กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙

สารบัญ

หน้า

คำนำ

สารบัญ

สารบัญตาราง

สารบัญภาพ

บทที่ ๑ ข้อมูลสภาพทั่วไป

ข้อมูลด้านกายภาพ

๑. ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง	๑
๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่	๑
๑.๒ อาณาเขต	๑
๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง	๒
๒. ลักษณะภูมิประเทศ	๓
๒.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม	๓
๒.๒ สภาพพื้นที่ ความลาดชัน	๔
๒.๓ กลุ่มชุดดิน	๔
๓. ลักษณะภูมิอากาศ	๗
๓.๑ ฤดูกาล	๘
๓.๒ ปริมาณน้ำฝนและอุณหภูมิ	๘
๔. เส้นทางคมนาคม	๘
๔.๑ เส้นทางคมนาคมระหว่างตำบล	๘
๔.๒ ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างจังหวัดและอำเภอ	๙
๕. แหล่งน้ำและระบบชลประทาน	๙
๕.๑ แหล่งน้ำธรรมชาติ	๙
๕.๒ แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นที่สำคัญ	๙
๖. การใช้ประโยชน์ที่ดิน	๑๐

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

๑. ข้อมูลสินค้าเกษตรที่สำคัญ	๑๑
๒. สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/สินค้า GI	๑๒

ข้อมูลด้านสังคม

๑. ข้อมูลเกษตรกร/องค์กรเกษตรกร	๑๒
๑.๑ เกษตรกร	๑๒
๑.๒ องค์กรและสถาบันเกษตรกร	๑๔

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๒ การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของอำเภอ	
๑. ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของอำเภอ	๒๑
๑.๑ แหล่งน้ำหลัก	๒๑
๑.๒ พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม	๒๑
๑.๓ สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต	๒๓
๑.๔ ปฏิทินการเพาะปลูก	๒๓
๑.๕ ต้นทุนการผลิต	๒๔
๑.๖ สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด	๒๔
๑.๗ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่	๒๕
๒. การวิเคราะห์ Supply chain	๒๖
บทที่ ๓ บทสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่	
๑. แบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief) ของทุกโครงการ	๒๘
๒. สรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่	๓๐
บรรณานุกรม	

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๑	แสดงเขตการปกครอง	๒
๒	แสดงสรุปเขตการปกครอง	๒
๓	แสดงพื้นที่ป่าไม้	๓
๔	แสดงข้อมูลฤดูกาล	๘
๕	แสดงข้อมูลปริมาณน้ำฝน และอุณหภูมิเฉลี่ย ๕ ปี	๘
๖	แสดงข้อมูลโครงการชลประทานขนาดใหญ่ และขนาดกลาง	๙
๗	แสดงข้อมูลโครงการชลประทานขนาดเล็ก	๙
๘	แสดงข้อมูลสระเก็บน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	๑๐
๙	แสดงข้อมูลบ่อบาดาล	๑๐
๑๐	แสดงข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดิน	๑๐
๑๑	แสดงข้อมูลด้านพืช	๑๑
๑๒	แสดงข้อมูลด้านปศุสัตว์	๑๒
๑๓	แสดงข้อมูลด้านประมง	๑๒
๑๔	แสดงจำนวนครัวเรือน และประชากร	๑๒
๑๕	แสดงจำนวนหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามอายุ	๑๓
๑๖	แสดงจำนวนลักษณะการประกอบอาชีพ	๑๓
๑๗	แสดงจำนวนลักษณะการถือครองที่ดิน	๑๓
๑๘	แสดงจำนวนประเภทเอกสารสิทธิ์	๑๓
๑๙	แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกร	๑๔
๒๐	แสดงจำนวนผลิตภัณฑ์ที่ลงทะเบียน OTOP จำแนกตามผลิตภัณฑ์	๑๕
๒๑	แสดงข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชน	๑๕
๒๒	แสดงข้อมูลกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มยุวเกษตรกร และกลุ่มส่งเสริมอาชีพ	๑๗
๒๓	แสดงข้อมูลกลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์	๑๘
๒๔	แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร	๑๘
๒๕	แสดงจำนวนอาสาสมัครเกษตร	๑๙
๒๖	แสดงข้อมูลปราชญ์ชาวบ้าน	๑๙
๒๗	แสดงข้อมูลศูนย์หลักและศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	๒๐

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
๒๘	แสดงข้อมูลกลุ่มแปลงใหญ่	๒๐
๒๙	แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว	๒๒
๓๐	แสดงครัวเรือนเกษตรกร พื้นที่ปลูก และผลผลิต ข้าว	๒๒
๓๑	แสดงพื้นที่ปลูกข้าว ตามระดับชั้นความเหมาะสม	๒๒
๓๒	แสดงต้นทุนการผลิต	๒๔
๓๓	แสดงเกษตรต้นแบบของสินค้าในพื้นที่	๒๕
๓๔	แสดงองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่	๒๕
๓๕	แสดงการวิเคราะห์ Supply chain ของสินค้า ข้าว อำเภอหนองขาหย่าง	๒๖
๓๖	แสดงแบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief)	๒๘
๓๗	แสดงสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่	๓๐

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
๑	แผนที่แสดงอาณาเขตติดต่ออำเภอ	๑
๒	แผนที่แสดงพื้นที่ป่าไม้อำเภอ	๓
๓	แผนที่แสดงความลาดชันอำเภอ	๔
๔	แผนที่แสดงกลุ่มชุดดินอำเภอ	๗
๕	แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินอำเภอ	๑๑
๖	แผนที่แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูก ข้าว	๒๑
๗	แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าว (พื้นที่ปลูกจริง)	๒๒
๘	แผนที่แสดงพื้นที่ปลูก ข้าว ตามระดับชั้นความเหมาะสม	๒๓
๙	แสดงปฏิทินการเพาะปลูก	๒๓
๑๐	แสดงวิธีการตลาดอำเภอ	๒๔

บทที่ ๑

ข้อมูลสภาพทั่วไป

ข้อมูลกายภาพ

๑. ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง

๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่

อำเภอนองขาหย่าง เป็นเขตปกครองท้องที่ในปีพุทธศักราช ๒๔๔๔ ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ แต่เดิมมีชื่อเรียกว่า แขวงหนองพลวง ตั้งอยู่ทิศตะวันออกของที่ตั้งอำเภอ ปัจจุบันประมาณ ๑ กิโลเมตร มีหลวงทิพย์โพธิ์ เป็นนายอำเภอคนแรกปี ๒๔๖๑ พระยาสุรจาภิรมย์ภักดี ผู้ว่าราชการจังหวัด และรองอำมาตย์เอกหลวงธัญพลพิทักษ์ นายอำเภอคนที่ ๓ ได้ย้ายที่ว่าการอำเภอมาไว้ที่ตั้งปัจจุบัน เพราะที่เดิมเป็นที่ลุ่มและมีบริเวณคับแคบ ทางไกลชุมชน การก่อสร้างที่ว่าการอำเภอแห่งใหม่เสร็จสิ้นลงในเดือนมกราคม ๒๔๖๒ ใช้เวลาในการก่อสร้าง ๑ เดือนเศษ โดยอาศัยแรงงานจากประชาชนและเปลี่ยนชื่อใหม่ว่าอำเภอนองขาหย่าง คำว่า "นองขาหย่าง" มาจากในพื้นที่มีหนองน้ำมาก ประชาชนได้ตั้งเครื่องมือใช้สำหรับวิดน้ำ คือ "ขาหยั่ง" เป็นไม้ ๓ ขาผูกติดกัน มีตัวกระโษ่สานด้วยไม้ไผ่ผูกติดกับไม้เป็นด้ามมีเชือกผูกติดไม้สามขา ห้อยลงมาอยู่ระหว่างไม้สามขาใช้ในการวิดน้ำ เมื่อเลิกใช้จะเก็บกระโษ่ไว้ เหลือแต่ไม้สามขาทิ้งไว้ตามหนองน้ำทั่วไป จึงเรียกชื่อว่า "นองขาหยั่ง" และต่อมาเรียกเพี้ยนเป็น "นองขาหย่าง" ในปัจจุบัน

อำเภอนองขาหย่างมีพื้นที่ ๓๔๗.๗๗๖ ตารางกิโลเมตร ประชากร ๑๕,๐๑๖ คน มีระยะห่างจากจังหวัดอุทัยธานี ๑๒ กิโลเมตร อำเภอนองขาหย่างมีอาณาเขตติดต่อกับอำเภอข้างเคียง ดังนี้

๑.๒ อาณาเขต

อำเภอนองขาหย่าง มีอาณาเขตติดต่อกับอำเภอและจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

- ทิศเหนือ ติดต่อกับ อำเภอทัพทัน
- ทิศตะวันออก ติดต่อกับ อำเภอเมือง
- ทิศใต้ ติดต่อกับ อำเภอวัดสิงห์และอำเภอนองมะโมง (จังหวัดชัยนาท)
- ทิศตะวันตก ติดต่อกับ อำเภอนองนาค

ภาพที่ ๑ แผนที่แสดงอาณาเขตติดต่ออำเภอ
(ที่มา : ที่ว่าการอำเภอนองขาหย่าง พ.ศ ๒๕๖๙)

๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง

การบริหารราชการ แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ได้แก่

- การบริหารราชการส่วนภูมิภาค แบ่งเขตปกครองออกเป็น ๑ อำเภอ แบ่งเป็นจำนวน

๑ เทศบาล ๕ อบต. ๙ ตำบล ๕๓ หมู่บ้าน

- การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น แบ่งเขตการปกครองออกเป็น เทศบาลตำบลหนองขาหย่างจำนวน ๑ แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน ๕ แห่ง

ตารางที่ ๑ แสดงเขตการปกครอง

ตำบล หมู่ที่	ตำบล หมกแก้ว	ตำบล ห้วยรอบ	ตำบล ท่าโพ	ตำบล ดงขวาง	ตำบล ดอนกลอย	ตำบล ทุ่งพิ้ง	ตำบล หลุมเข้า	ตำบลหนอง ขาหย่าง	ตำบล หนองไผ่
๑	หมกแก้ว	หนองโสน	พันสี	ดงขวาง	บ้านใหม่	หนองเขื่อน	บึงทับแต้	หนองไทร	หนองไผ่
๒	หนองเขชัน	ห้วยรอบ	พันสี	ขุนแก้ว	หนองโรง	ทุ่งโปรง	หลุมเข้า	หนองขาหย่าง	หนองไผ่
๓	ทุ่งโพ	ห้วยรอบ	ท่าโพ	ลานคา	ขุนจัด	ทุ่งสมอ	ดอนเชียงราย	หนองกระดาน	ทุ่งน้ำเค็ม
๔			ท่าโพ	บ้านใหม่	แก่นัว	ทุ่งใหญ่	หนองกาหลง	หนองระแหงใต้	หนองโสน
๕				ทุ่งป่าจาน	ดอนกลอย	ทุ่งพิ้ง	เนินพะยอม	หนองขาหย่าง	หนองระแหงเหนือ
๖				คูเมือง	ดอนกลอย	คลองหิน	เนินคล้อ	ดงไร่	หนองระแหงเหนือ
๗						ทับทราย	ปากดง	หนองแพบ	หนองระแหงใต้
๘								หนองกระเบื้อง	หนองสะแก
๙									หนองปลาไหล

ที่มา : ที่ว่าการอำเภอหนองขาหย่าง จังหวัดอุทัยธานี, พ.ศ ๒๕๖๙

ตารางที่ ๒ แสดงสรุปเขตการปกครอง

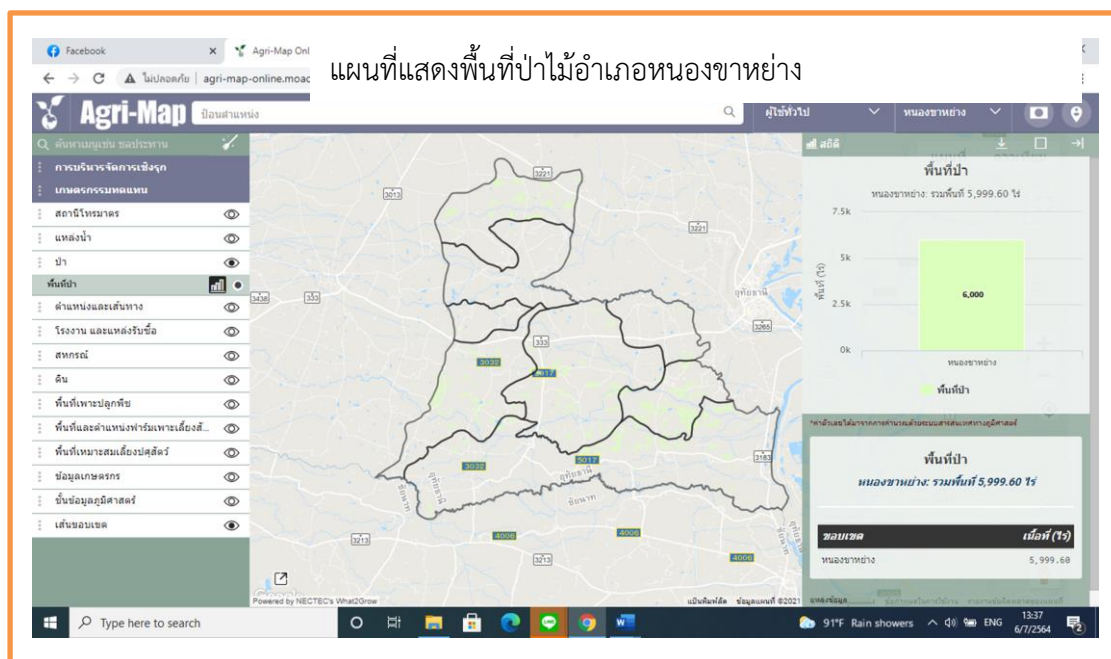
ตำบล	เนื้อที่ทั้งหมด (ไร่)	อบต	เทศบาลตำบล	จำนวน หมู่บ้าน	จำนวนบ้าน (ครัวเรือน)
หมกแก้ว	๘,๐๖๒	-	-	๓	๔๐๕
ห้วยรอบ	๑๒,๖๘๑	-	-	๓	๑๙๓
ท่าโพ	๙,๐๘๑	๑	-	๔	๑,๑๗๘
ดงขวาง	๑๔,๙๒๔	๑	-	๖	๘๓๖
ดอนกลอย	๗,๙๓๗	-	-	๖	๔๙๒
ทุ่งพิ้ง	๑๐,๑๖๕	-	-	๗	๕๓๑
หลุมเข้า	๒๙,๐๑๙	๑	-	๗	๙๖๔
หนองขาหย่าง	๑๖,๗๔๓	๑	๑	๘	๘๐๖
หนองไผ่	๓๐,๑๑๒	๑	-	๙	๙๑๒
รวม	๑๓๘,๗๒๔	๕	๑	๕๓	๖,๓๑๗

ที่มา : ที่ว่าการอำเภอหนองขาหย่าง, พ.ศ ๒๕๖๘

๒. ลักษณะภูมิประเทศ

๒.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม

อำเภอหนองขาหย่าง มีสภาพพื้นที่เป็นลุ่ม มีต้นไม้ที่ขึ้นอยู่ในป่าเป็นพวกประเภทผลัดใบแทบทั้งสิ้น ในช่วงฤดูฝนป่าไม้ในอำเภอหนองขาหย่างจะมองดูเขียวชอุ่ม พอถึงช่วงฤดูแล้งต้นไม้ส่วนใหญ่จะพากันผลัดใบทำให้ป่ามองดูโปร่งขึ้น และมักจะเกิดไฟป่าเผาไหม้ใบไม้และต้นไม้เล็กๆ ป่าชนิดสำคัญที่อยู่ในประเภทนี้ได้แก่ ป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง ชนิดพันธุ์ไม้ที่สำคัญได้แก่ เต็ง รัง เหียง พะยอม ประดู่ และมะค่าแต ฯลฯ

ภาพที่ ๒ แผนที่แสดงพื้นที่ป่าไม้อำเภอ

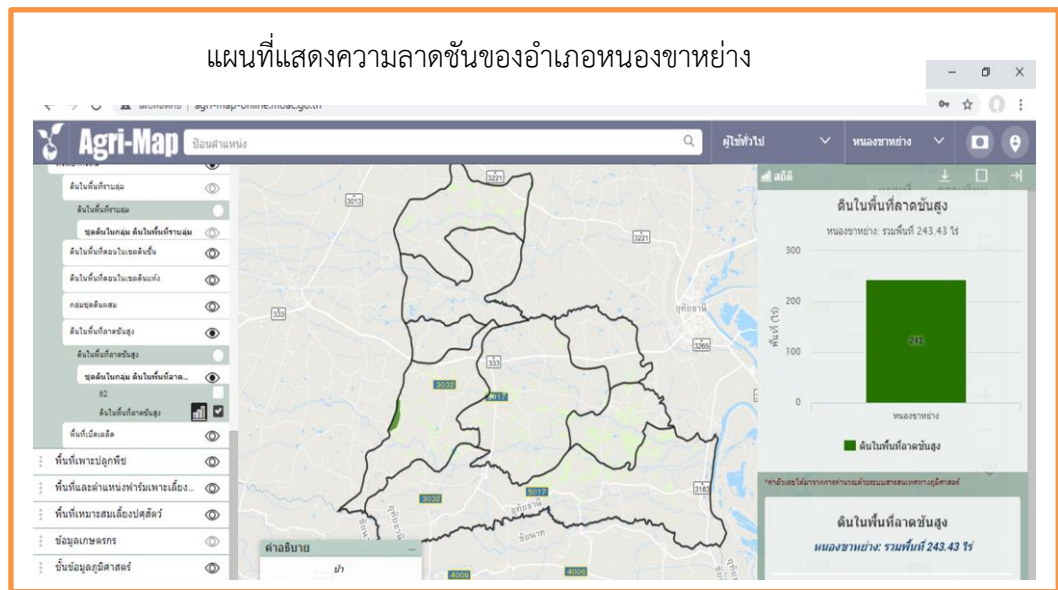
(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ. ๒๕๖๘)

ตารางที่ ๓ แสดงพื้นที่ป่าไม้

ตำบล	พื้นที่ทั้งหมด	พื้นที่ป่าไม้ (ไร่)	คิดเป็นร้อยละ
หมกแกว	๘,๐๖๒	๑,๒๓๐	๑๕.๒๕
หัวรอบ	๑๒,๖๘๑	๑๔	๐.๑๑
ท่าโพ	๙,๐๘๑	๒๐๓	๒.๒๓
ดงขวาง	๑๔,๙๒๔	๑,๕๕๖	๑๐.๔๒
ดอนกลอย	๗,๙๓๗	๖๖	๐.๘๓
ทุ่งพิง	๑๐,๑๖๕	๗๑๕	๗.๐๓
หลุมเข้า	๒๙,๐๑๙	๕๕๖	๑.๙๑
หนองขาหย่าง	๑๖,๗๔๓	๑,๐๖๖	๖.๓๖
หนองไผ่	๓๐,๑๑๒	๙๖๔	๓.๒๐
รวม	๑๓๘,๗๒๔	๖,๓๗๐	๔.๕๙

(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/> , พ.ศ. ๒๕๖๘)

๒.๒ สภาพพื้นที่ ความลาดชัน

ภาพที่ ๓ แผนที่แสดงความลาดชันอำเภอหนองขาหย่าง
(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ.๒๕๖๘)

๒.๓ กลุ่มชุดดิน

ดินในอำเภอหนองขาหย่าง มีกลุ่มชุดดิน จำนวน ๓ กลุ่มชุดดิน ดังนี้

๑) กลุ่มชุดดินที่ ๑๘

ลักษณะทั่วไป : เนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย สีเทาปนน้ำตาลอ่อน,สีน้ำตาลปนแดงอ่อน ดินล่างเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย สีเทาปนน้ำตาล,สีเทาปนชมพู พบจุดประสีน้ำตาลแก่ สีแดงปนเหลืองปะปน เกิดจากพวกตะกอนลำน้ำ พบบริเวณ พื้นที่ราบเรียบหรือค่อนข้างราบเรียบตามลานตะพักน้ำระดับต้ำน้ำแช่ แข็งชงลึก ๓๐ ซม. นานประมาณ ๔เดือน เป็นดินลึก มีการระบายน้ำค่อนข้างเร็ว มีความอุดมสมบูรณ์ทาง ธรรมชาติค่อนข้างต่ำ ดินชั้นบน pH ๖.๐ – ๗.๐ ส่วนดินชั้นล่าง pH ประมาณ ๕.๕ – ๖.๕

ปัญหาในการใช้ประโยชน์ที่ดิน : เนื้อดินเป็นดินทรายหยาบพืชมมีโอกาสที่จะเสี่ยงต่อการขาดแคลนน้ำ ความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างต่ำ ฤดูฝนมีน้ำขังนาน ๔ เดือน

ความเหมาะสมสำหรับการปลูกพืช : กลุ่มชุดดินที่ ๑๘ พบบริเวณที่ราบต่ำ สภาพพื้นที่ราบเรียบถึง เกือบราบเรียบ ดินมีการระบายน้ำค่อนข้างเร็วถึงเร็ว ในช่วงฤดูฝนมีน้ำขังนานระหว่าง ๓ – ๔ เดือน จึงมี ศักยภาพเหมาะสมในการทำนามากกว่าการปลูกพืชไร่ พืชผักและไม้ผล ยกเว้นถ้าได้มีการปรับปรุงแก้ไขปัญหาน้ำขังและการระบายน้ำของดิน อย่างไรก็ตามในสภาพปัจจุบันสามารถปลูกพืชไร่และพืชผักอายุสั้นได้ ในช่วง ฤดูแล้ง ถ้ามีน้ำชลประทานและแหล่งน้ำธรรมชาติเสริม

การจัดการกลุ่มดินชุดที่ ๑๘

ปลูกข้าวหรือทำนา ปัญหาดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำข้าวพันธุ์ที่แนะนำ

๑.๑ ข้าวที่ไวต่อช่วงแสงได้แก่ ข้าวปากหม้อ ข้าวตาแห้ง๑๗กั้วรวง เหลืองประทิว ๑๒๓ น้ำสะกุ่ม๑๘ ข้าวดอกมะลิ ๑๐๕ นางมลเอส – ๔ ปทุมธานี๖๐

๑.๒ ข้าวที่ไม่ไวต่อช่วงแสงได้แก่ กข.๑-๗ กข.๙ กข.๑๐ กข.๑๑ กข.๒๑ กข.๒๕ สุพรรณบุรี ๖๐ สุพรรณบุรี ๗๐ พืชปลูกโลก ๖๐-๒ ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๓๕ กก./ไร่ หรือสูตร ๑๖-๑๖-๘ หรือสูตร ไกล์เคียงอัตรา ๒๕-๓๕ กก./ไร่ หรือปุ๋ยสูตร ๑๖-๒๐-๐ หรือ ๒๐-๒๐-๐ อัตรา ๓๐ กก./ไร่ ใส่รวมปุ๋ยยูเรีย ๑๕-๒๐ กก./ไร่ การใส่ให้แบ่งใส่ ๒ ครั้ง ครั้งละเท่าๆ กัน ครั้งแรกใส่ระยะปักดำและครั้งที่สองใส่หลังครั้งแรก ประมาณ ๓๐ วัน หรือระยะที่ต้นข้าวตั้งท้อง สำหรับปุ๋ยที่ใส่รวมก็ให้แบ่งใส่ ๒ ครั้ง เช่นเดียวกัน

ปัญหาดินแน่นหลังจากทำเทือกปักดำ ใส่ปุ๋ยอินทรีย์ได้แก่ ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก อัตรา ๑๐.๕ - ๒.๐ ตัน / ไร่ ในระยะเตรียมดินก่อนปักดำข้าวหรือปลูกพืชตระกูลถั่ว เช่น ปอเทือง โสน โสนอัฟริกัน ฯลฯ เป็นปุ๋ยพืชสด ปลูกก่อนปลูกข้าว ๒ - ๓ เดือน แล้วไถกลบ เมื่อพืชตระกูลถั่วออกดอกหรือไถกลบฟางข้าวและเศษหญ้าลงไป ในดิน ทิ้งไว้ให้สลายตัว เป็นอินทรีย์วัตถุจะช่วยให้ดินร่วนซุยอีกทางหนึ่ง

๑.๓ ปลูกพืชไร่ ปัญหาการระบายน้ำของดินค่อนข้างเลวถึงเลว และน้ำท่วมขังในฤดูฝน การเตรียมพื้นที่ปลูก ในกรณีปลูกพืชไร่ในช่วงฤดูแล้งหลังการเก็บเกี่ยวข้าว หรือกรณีเปลี่ยนพื้นที่ทำนาไปเป็นปลูกพืชไร่ แบบถาวร ให้ทำคันดินล้อมและขุดร่องและระบายน้ำ ปฏิบัติเช่นเดียวกับกลุ่มดินชุดที่ ๑ ปัญหาดินไม่ร่วนซุยเท่าที่ควร แก้ไขโดยการใช้อินทรีย์ เช่น ปุ๋ยคอก และปุ๋ยหมัก อัตรา ๑ - ๒ ตัน/ไร่

ปัญหาดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ เช่น พืชตระกูลถั่ว (ถั่วเหลือง ถั่วเขียว ถั่วลิสง) ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๒-๒๔-๑๒ หรือ ๘-๒๔-๒๔ อัตรา ๒๐-๓๐ กก./ไร่ หรือ สูตร ๑๐-๒๐-๑๐ อัตรา ๒๕-๓๕ กก./ไร่ ใส่ตอนปลูก หรือหลังปลูก ๒๐-๒๕ วัน โดยใส่รองกันหลุมหรือโดยสองข้างแถวแล้วปลูกพรวนดินกลบ

๑.๔ ปลูกไม้ผลและไม้ยืนต้น ปัญหาน้ำท่วมขังในฤดูฝนและดินระบายน้ำค่อนข้างเลวถึงเลว ปฏิบัติเช่นเดียวกับกลุ่มดินชุดที่ ๑ ในกรณีเปลี่ยนสภาพการใช้ที่ดินจากนาข้าวเป็นที่ปลูกไม้ผลถาวร

ปัญหาดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ เช่น มะม่วง ใส่ปุ๋ยเคมีอัตราครึ่งหนึ่งของจำนวนอายุ เช่น มะม่วงอายุ ๑๐ ปี ใส่ปุ๋ยจำนวน ๕ กก./ต้น/ปี แบ่งใส่ ๓ ครั้ง คือ ๑ ใน ๓ ส่วน ใช้ปุ๋ยสูตร ๑๓-๑๓-๒๑ ใส่ในช่วงเดือนมีนาคม-เมษายน ครั้งที่สองใส่อีก ๑ ใน ๓ ส่วน ใส่ปุ๋ยสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ ใส่ในช่วงเดือน พฤษภาคม - กรกฎาคม และปุ๋ยที่เหลือ ๑ ใน ๓ ส่วนใส่ปุ๋ยสูตร ๑๒-๒๔-๑๒ หรือ ๘-๒๔-๒๔ ใส่ในช่วง เดือนกันยายน - ตุลาคม

๒) กลุ่มชุดดินที่ ๔๐

ปัญหาในการใช้ประโยชน์ที่ดิน : เนื้อดินเป็นเนื้อทรายจัดน้ำซึมผ่านชั้นดินได้เร็วมาก ดินอุ้มน้ำต่ำ ระดับน้ำใต้ดินต่ำมาก ดินมีการกักกร่อนในบริเวณที่มีความลาดชันสูง ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ

ความเหมาะสมสำหรับการปลูกพืช : กลุ่มชุดดินที่ ๔๐ มีความเหมาะสมในการปลูกพืชไร่และไม้ผล ค่อนข้างไม่เหมาะสมที่จะนำมาปลูกพืชผัก และไม่เหมาะสมที่จะใช้ในการทำนา เนื่องจากเนื้อดินค่อนข้างเป็นทรายและสภาพพื้นที่ไม่อำนวย แต่สามารถใช้ประโยชน์ในการปลูกไม้โตเร็วและปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ได้ดี

การจัดการกลุ่มชุดดินที่ ๔๐

ปลูกพืชไร่ ปัญหาการชะล้างพังทลายของดินใช้วัสดุคลุมดินเช่นฟางข้าว หรือเศษพืชต่างๆ เพื่อป้องกันไม่ให้เม็ดฝนที่ตกลงมากระแทกผิวดินโดยตรงไถพรวนดินและปลูกพืชไร่ขวางความลาดเทของพื้นที่ โดยเฉพาะบริเวณที่มีความลาดเทเกิน ๕% สร้างสิ่งกีดขวางทิศทางการไหลของน้ำผิวดินเมื่อฝนตกหนัก เช่นคันดินร่องระบายน้ำ คันเบนน้ำ บ่อตกตะกอน หรือบ่อน้ำประจำไร่นาปลูกถั่วเหลือง เช่น ถั่วแฉก สลับกับพืชที่ปลูกเป็นแถวขวางความลาดเทของพื้นที่

ปัญหาดินเป็นทรายค่อนข้างจัดและมีความสามารถในการอุ้มน้ำต่ำ ใส่ปุ๋ยอินทรีย์ ได้แก่ ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก หรือปุ๋ยเทศบาล อัตรา ๒ - ๓ ตัน/ไร่ หรือปลูกพืชปุ๋ยสด แล้วไถกลบลงดินเมื่อปุ๋ยพืชสดอายุ ๔๐ - ๕๐ วัน หรือออกดอกได้ประมาณ ๕๐% พืชปุ๋ยสดที่แนะนำ ได้แก่ ปอเทือง ถั่วพุ่ม ถั่วดำ โสนต่าง ๆ

ข้าวโพดและข้าวฟ่าง ใส่ปุ๋ยสูตร ๑๔-๑๔-๑๔ หรือ ๑๕-๑๕-๑๕ หรือ ๑๖-๑๖-๑๖ อัตรา ๓๐-๔๐ กก./ไร่ ร่วมกับปุ๋ยสูตร ๒๑-๐-๑๐ อัตรา ๒๕-๓๐ กก./ไร่ หรือสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑๐-๑๕ กก./ไร่ การใส่ให้แบ่ง ครั้งใส่ ครั้งแรกใส่รองกันหลุมตอนปลูก ครั้งที่สองโรยสองข้างแถวหลังปลูก ๒๐-๒๕ วัน แล้วพรวนดินกลบ

มันสำปะหลัง ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๒-๑๒-๑๗ หรือสูตร ๑๓-๑๓-๒๑ หรือสูตร ๑๔-๑๔-๒๑ อัตรา ๔๐-๕๐ กก./ไร่ ใส่ร่วมกับปุ๋ย ๔๖-๐-๐ อัตรา ๒๕-๓๕ กก./ไร่ หรือใส่ปุ๋ยสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๑๐๐ กก./ไร่ หรือ ใส่ปุ๋ยสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๑๐๐ กก./ไร่ เลือกใช้สูตรใดสูตรหนึ่ง วิธีใส่ครั้งแรกหลัง ปลูก ๑-๒ เดือน และครั้งที่สองเมื่อมันสำปะหลังอายุ ๔-๖ เดือน แบ่งใส่สองครั้ง ๆ เท่าๆ กัน

ปลูกไม้ผลและไม้ยืนต้น ไม้ดง หรือไม้ใช้งานปัญหาดินเป็นทรายความชื้นในดินต่ำเพิ่ม อินทรีย์วัตถุในดินโดยใส่ปุ๋ยหมักปุ๋ยคอก หรือเศษใบไม้แห้ง อัตรา ๓-๕ กก./หลุม ตอนเตรียมหลุมปลูก

ปัญหาดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๒๐-๓๐ กรัม/หลุม และ ปุ๋ยฟอสเฟต อัตรา ๓๐๐ กรัม/หลุม

มะม่วง ดินเป็นทราย ความชื้นในดินต่ำ เพิ่มอินทรีย์วัตถุในดิน โดยใส่ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก หรือ เศษใบไม้แห้ง อัตรา ๓-๕ กก./หลุม ตอนเตรียมหลุมปลูก ดินมีความสมบูรณ์ต่ำใส่ปุ๋ยเคมี โดยใส่ทุกปี ปีละ ๒ ครั้ง ในตอนต้นและปลายฤดูฝน โดยใส่ปุ๋ยคอก อัตรา ๒๐-๕๐ กก./ต้น ร่วมกับปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ จำนวนกิโลกรัม ของปุ๋ยที่ใส่ /ต้น /ปีจะเท่ากับครึ่งหนึ่งของอายุต้นมะม่วง ให้ใส่เป็นจอร์อบรศมีทรงพุ่ม ปุ๋ยคอกให้โรยรอบรศมีทรงพุ่ม

๓) กลุ่มชุดดินที่ ๗

ปัญหาในการใช้ประโยชน์ที่ดิน : ในฤดูฝนน้ำแช่ขังนาน ๓-๕ เดือน ดินมีการระบายน้ำเลว

ความเหมาะสมสำหรับการปลูกพืช : ลักษณะเนื้อดินและการระบายน้ำของดิน กลุ่มชุดดินที่ ๗ มีความเหมาะสมที่จะใช้ทำนามากกว่าปลูกพืชไร่ ไม้ผล และพืชผัก ซึ่งเกษตรกรก็ได้ใช้ประโยชน์ในการทำนาอยู่แล้ว ในช่วงฤดูฝน อย่างไรก็ตามกลุ่มชุดดินที่ ๗ ยังสามารถปลูกพืชไร่และพืชผักต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดีในช่วงฤดูแล้ง หรือหลังการเก็บเกี่ยวข้าวแล้ว

การจัดการกลุ่มชุดดินที่ ๗

ปลูกข้าวหรือทำนา เพิ่มความอุดมสมบูรณ์ให้กับดินโดยการไถกลบตอซัง หลังการเก็บเกี่ยว ข้าว การปลูกพืชตระกูลถั่วในช่วงหลังการเก็บเกี่ยวข้าวหมุนเวียนกับพืชไร่อย่างอื่นหรือการพืชปุ๋ยสด เช่น ปอ เทือง โสน โสนอัฟริกัน ถั่วต่าง ๆ อัตราไร่ละ ๕ กก./ไร่ หว่านถั่วแปลงแล้วไถกลบตอลงดินก่อนปลูกข้าว ๒-๓ เดือน การใส่ปุ๋ยเพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ กรณีใช้ปุ๋ยอินทรีย์ เช่น ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกให้ใช้อัตรา ๒-๓ ตัน / ไร่ ถ้าเป็นปุ๋ยเคมีสำหรับพันธุ์ข้าวไวแสง เช่น ข้าวปากหม้อ ๑๔๘ ข้าวตาแห้ง ๑๗ ปทุมธานี ๖๐ ให้ใช้ปุ๋ยครั้งที่ ๑ สูตร ๑๖-๒๐-๐ หรือสูตร ๑๘-๒๒-๐ อัตรา ๒๕-๓๐ กก./ไร่ ใส่ปุ๋ยครั้งที่ ๒ ใส่ปุ๋ย ยูเรีย ๕-๑๐ กก./ไร่ หรือปุ๋ยแอมโมเนียมซัลเฟต ๑๐-๒๐ กก./ไร่ ถ้าเป็นพันธุ์ข้าวไม่ไวต่อแสง เช่น กข.๑-๕ กข. ๗ กข.๙ สุพรรณบุรี ๖๐ ให้ใช้ปุ๋ยครั้งที่ ๑ สูตร ๑๖-๒๐-๐ หรือสูตร ๑๘-๒๒-๐ อัตรา ๒๕-๓๕ กก./ไร่ ครั้งที่ ๒ ใส่ปุ๋ยยูเรีย ๑๐-๑๕ กก./ไร่ หรือปุ๋ยแอมโมเนียมซัลเฟต ๒๐-๓๐ กก./ไร่

ปลูกพืชไร่ กรณีปลูกหลังเก็บเกี่ยวข้าว หรือปลูกฤดูแล้ง พืชไร่ที่จะปลูกควรมีอายุไม่เกิน ๑๒๐ วัน ไถยกร่องสูง ๒๐-๓๐ ซม. ลึก ๒๐-๓๐ ซม. ทำให้ดินร่วนซุยด้วยปุ๋ยอินทรีย์ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก อัตรา ๑-๒ ตัน/ไร่ ไถคลุก - เคล้ากับดินและตากดินให้แห้ง ๒๐-๓๐ วัน ก่อนที่จะย่อยดิน กรณีเปลี่ยน สภาพพื้นที่จากนาข้าวเป็นพืชไร่ปลูกพืชไร่แบบถาวร ต้องสร้างคันดินรอบพื้นที่ปลูกเพื่อป้องกันน้ำท่วมในฤดูฝน ภายในพื้นที่ยกร่องปลูกแบบถาวร โดยให้สันร่องกว้าง ๖-๘ เมตร คุ้ระบายน้ำกว้างประมาณ ๑.๕ เมตร ลึก ประมาณ ๑ เมตร บนสันร่องใหญ่อาจแบ่งซอยเป็นสันร่องย่อย โดยยกแปลงให้สูงขึ้นประมาณ ๑๐-๒๐ ซม. และกว้าง ๑.๕-๒.๐ เมตร เพื่อช่วยระบายน้ำบนสันร่องและเพื่อสะดวกในการเข้าไปดูแลกำจัดวัชพืช ใส่ปุ๋ย

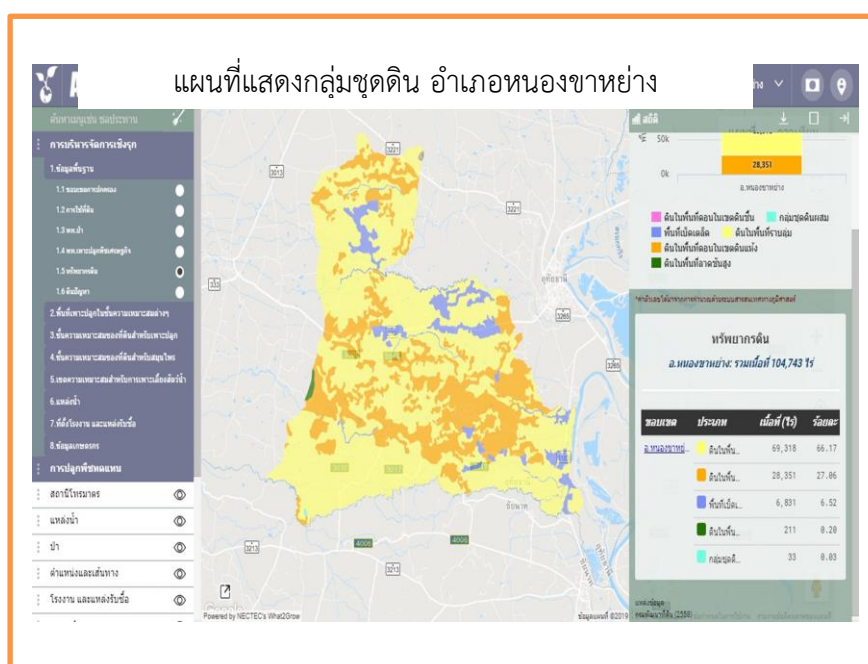
การใช้ปุ๋ยเคมี เช่น พืชตระกูลถั่ว ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๐ - ๔๖ - ๐ อัตรา ๑๕ - ๒๐ กก./ไร่ หรือสูตร ๐ - ๒๐ - ๐ อัตรา ๓๐ - ๔๐ กก./ไร่ หรือสูตรอื่นที่มีธาตุอาหารพืชเท่าเทียมกัน ใส่รองก้นร่องปลูกหรือโรยสองข้างแถว ปลูกแล้วพรวนดินกลบเมื่อถั่วอายุได้ ๒๐ - ๒๕ วัน

ปลูกไม้ผลและไม้ยืนต้น ทำคันดินล้อมรอบพื้นที่เพื่อป้องกันน้ำท่วมการเตรียมหลุมปลูกปฏิบัติเช่นเดียวกับกลุ่มดินชุดที่ ๔

การใช้ปุ๋ยเคมี เช่น มะม่วง พันธุ์ที่แนะนำได้แก่ เขียวเสวย ทองดำ ฟาลัน น้ำดอกไม้ การใส่ปุ๋ยเคมีให้ใช้อัตราครึ่งหนึ่งของจำนวนอายุ เช่น มะม่วง อายุ ๑๐ ปี ก็ใส่ปุ๋ยจำนวน ๕ กก./ต้น โดย ๑ : ๓ ส่วน ใช้ปุ๋ย ๑๓ - ๑๓ - ๒๑ ใส่ในช่วงเดือนมีนาคม - เมษายน ๑ : ๓ ส่วน ปุ๋ยสูตร ๑๕ - ๑๕ - ๑๕ ใส่ในช่วงเดือนพฤษภาคม และใส่ปุ๋ยที่เหลืออีก ๑:๓ ส่วนในรูปของปุ๋ยสูตร ๑๒ - ๒๔ - ๑๒ หรือ ๘ - ๒๔ - ๒๔ ในช่วงเดือนกันยายน - ตุลาคม

มะละกอ พันธุ์ที่แนะนำได้แก่ โกโก้ แกดดำ จำปาตะ สายน้ำผึ้ง ฮาวาย มาเลเซีย ปุ๋ยเคมีควรใช้สูตร ๑๔ - ๑๒ - ๑๒ หรือ ๒๐ - ๑๕ - ๑๕ ควรใส่ครั้งแรกหลังจากย้ายปลูก ๒ - ๓ อาทิตย์ ถึงมะละกออายุได้ ๑ ปี ใส่ปุ๋ย ๑ กก./ต้น/ปี หลังจากอายุได้ ๑ ปีขึ้นไปใส่ประมาณ ๑ - ๑.๕ กก./ต้น/ปี

ฝรั่ง พันธุ์ที่แนะนำ ได้แก่ พันธุ์เวียดนาม ทูลเกล้า กลมสาธิต ใส่ปุ๋ย สูตร ๑๕ - ๑๕ - ๑๕ หรือ ๑๓ - ๑๓ - ๒๑ อัตราประมาณ ๑กก./ต้น/ปี ควบคู่ไปกับการใช้ปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมัก อัตรา ๑๐ กก./ต้น

ภาพที่ ๔ แผนที่แสดงกลุ่มชุดดินอำเภอ
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ ๒๕๖๘.)

๓. ลักษณะภูมิอากาศ

อำเภอหนองขาหย่าง อยู่บริเวณใกล้เคียงกับตัวจังหวัด อุณหภูมิค่อนข้างร้อน จัดอยู่ประเภทฝนเมืองร้อน เฉพาะฤดู

๓.๑ ฤดูกาล

ฤดูร้อน จะเริ่มตั้งแต่กลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม ระยะเวลาเป็นช่วงว่างของฤดูมรสุมจะมีลมจากทิศใต้และทิศตะวันออกตกได้พักปกคลุม ทำให้มีอากาศร้อนอบอ้าวทั่วไป โดยเฉพาะในเดือนเมษายนเป็นเดือนที่มีอากาศร้อนอบอ้าวมากที่สุดในรอบปี มีอุณหภูมิเฉลี่ย ๓๓ องศาเซลเซียส

ฤดูฝน จะเริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม ซึ่งเป็นฤดูมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดจากมหาสมุทรอินเดีย เป็นลมร้อนและชื้นจึงทำให้มีฝนชุกทั่วไป จะมีฝนตกประมาณ ๖๐ - ๗๐ วัน อุณหภูมิเฉลี่ย ๓๖.๑ องศาเซลเซียส

ฤดูหนาว จะเริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นฤดูมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดผ่าน ทำให้มีอากาศหนาวเย็นทั่วไป โดยมีอากาศหนาวจัดระหว่างเดือนธันวาคมและมกราคม มีอุณหภูมิเฉลี่ย ๒๗.๕ องศาเซลเซียส

โดยสามารถสรุปได้ดังนี้ ดังนี้

ตารางที่ ๔ แสดงข้อมูลฤดูกาล

ฤดูกาล	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ฤดูร้อน			←		→							
ฤดูฝน					←					→		
ฤดูหนาว	←	→									←	→

๓.๒ ปริมาณน้ำฝนและอุณหภูมิ

อำเภอหนองขาหย่าง เป็นพื้นที่ที่มีปริมาณน้ำฝนน้อยถึงปานกลาง พื้นที่การเกษตรส่วนใหญ่เป็นพื้นที่อาศัยน้ำฝน จึงประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรในช่วงประมาณ กรกฎาคม - สิงหาคม อยู่เป็นประจำ และในช่วง กันยายน - ตุลาคม ก็เกิดปัญหาน้ำท่วมเป็นประจำ

ตารางที่ ๕ แสดงข้อมูลปริมาณน้ำฝน และอุณหภูมิเฉลี่ย ๕ ปี

ปี	ปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี (มม.)	ปริมาณฝนเฉลี่ย (มม.)	จำนวนวันฝนตก (วัน)	เดือนที่ฝนสูงสุด	อุณหภูมิ (องศาเซลเซียส)		
					สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ยทั้งปี
๒๕๖๔	๑,๑๙๔.๓	๒๓.๔๑	๕๑	ก.ย	๓๙.๖	๒๕.๕	๓๓.๐๕
๒๕๖๕	๑,๕๑๔.๑๐	๒๑.๖๓	๗๐	ก.ย	๓๘	๒๕	๓๑.๕๐
๒๕๖๖	๕๕๕.๓๐	๑๖.๘๒	๓๓	ส.ค	๓๙.๘	๒๗	๓๓.๔๐
๒๕๖๗	๑,๐๔๕.๗๐	๒๐.๑๐	๕๒	ก.ย	๓๘.๕	๒๖	๓๒.๒๕
๒๕๖๘	๖๘๑.๘๐	๑๓.๖๓	๕๐	ก.ย	๓๙.๙	๒๖	๓๒.๙๕

ที่มา :ข้อมูลภูมิอากาศจังหวัดอุทัยธานี, พ.ศ ๒๕๖๘

๔. เส้นทางคมนาคม

๔.๑ เส้นทางคมนาคมระหว่างตำบล

อำเภอหนองขาหย่าง มีการเดินทางระหว่างตำบลและหมู่บ้าน โดยใช้เส้นทางในการเชื่อมต่อขนส่งผลผลิตทางการเกษตร ดังนี้

อำเภอหนองขาหย่าง มีการเดินทางระหว่างตำบลและหมู่บ้าน โดยใช้เส้นทางหลวงชนบทเชื่อมโยงระหว่างภายในตำบลต่างๆ ส่วนใหญ่เป็นทางลูกรังสามารถใช้ติดต่อได้ทุกตำบลทุกฤดูกาล เป็นเส้นทางในเชื่อมต่อ ขนส่งผลผลิตทางการเกษตร

๔.๒ ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างจังหวัดและอำเภอ

การคมนาคมติดต่อระหว่างจังหวัดและอำเภอ สามารถเดินทางได้หลายเส้นทาง โดยมีรายละเอียดดังนี้

ทางรถยนต์ สามารถเดินทางได้สะดวก คือ
 สถานีขนส่งผู้โดยสาร จำนวน ๑ สถานี (ถ้ามี) มีสายเดินรถประจำทางระหว่าง
 อำเภอ/จังหวัด ได้แก่ สายอำเภอหนองฉาง – จังหวัดอุทัยธานี
 ทางหลวงแผ่นดิน ดังนี้
 -ทางหลวงหมายเลข ๓๓๓ เส้นทางระหว่าง อำเภอหนองขาหย่าง ถึง จังหวัด
 อุทัยธานี ระยะทาง ๑๒ กิโลเมตร

๕. แหล่งน้ำและระบบชลประทาน

๕.๑ แหล่งน้ำธรรมชาติ (เช่น แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง)

อำเภอหนองขาหย่าง เป็นพื้นที่ ที่มีแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญๆ หลายแห่ง ดังนี้

- ลำห้วย ๒๗ แห่ง
- คลอง ๒๔ แห่ง
- ฝาย ๗๕ แห่ง
- บ่อน้ำตื้น ๑๕๖ แห่ง
- บ่อโยก ๑๖๕ แห่ง
- ประปา ๔๐ แห่ง
- สระเก็บน้ำ ๑๗๕ แห่ง

๕.๒ แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นที่สำคัญ

- ๑) โครงการชลประทานขนาดใหญ่ และขนาดกลาง

ตารางที่ ๖ แสดงข้อมูลโครงการชลประทานขนาดใหญ่ และขนาดกลาง

ที่	ชื่ออ่าง/ประตุน้ำ	ตำบล	ความจุที่ระดับน้ำ สูงสุด (ล้าน ลบ.ม.)	ความจุที่ระดับน้ำ เก็บกัก (ล้าน ลบ. ม.)	พื้นที่ ชลประทาน (ไร่)
	-	-	-	-	-

ที่มา :, พ.ศ.....

๒) โครงการชลประทานขนาดเล็ก

ตารางที่ ๗ แสดงข้อมูลโครงการชลประทานขนาดเล็ก

ที่	ตำบล	โครงการ						รวมปริมาณ น้ำ (ล้าน ลบ. ม.)	รวมพื้นที่ได้รับ ประโยชน์ (ไร่)
		อ่าง เก็บ น้ำ	ท่อ ระบาย น้ำ	ฝาย	ระบบ ส่งน้ำ	สถานี สูบน้ำ	รวม		
	-			-			-	-	-

ที่มา :, พ.ศ.....

๓) แหล่งน้ำอื่น ๆ

(๑) สระเก็บน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน (บ่อจั่ว ขนาด ๑,๒๖๐ ลูกบาศก์เมตร)

ตารางที่ ๘ แสดงข้อมูลสระเก็บน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

ที่	ตำบล	ปี ๒๕๔๘ - ๒๕๖๖		ปี ๒๕๖๘		รวม	
		ราย	บ่อ	ราย	บ่อ	ราย	บ่อ
๑	หมกแกว	๕	๕	-	-	๑	๑
๒	ห้วยรอบ	๕	๕	๑	๑	๖	๖
๓	ท่าโพ	๔	๔	-	-	๔	๔
๔	ดงขวาง	๑๐	๑๐	-	-	๑๐	๑๐
๕	ดอนกลอย	๖	๖	๒	๒	๘	๘
๖	ทุ่งพิ้ง	๕	๕	๑	๑	๖	๖
๗	หลุมเข้า	๑๐	๑๐	๕	๕	๑๐	๑๐
๘	หนองขาหย่าง	๕	๕	๑	๑	๖	๖
๙	หนองไผ่	๑๕	๑๕	-	-	๑๕	๑๕

ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบล , พ.ศ. ๒๕๖๙

(๒) บ่อบาดาล

ตารางที่ ๙ แสดงข้อมูลบ่อบาดาล

ที่	ตำบล	ด้านการเกษตร (บ่อ)	ด้านอุปโภค - บริโภค (บ่อ)	รวม (บ่อ)
๑	หมกแกว	๑๓	๔	๑๗
๒	ห้วยรอบ	๑๑	๑๐	๒๑
๓	ท่าโพ	๑๐	๒	๑๒
๔	ดงขวาง	๒๕	๑๐	๓๕
๕	ดอนกลอย	๑๑	๑๐	๒๑
๖	ทุ่งพิ้ง	๑๒	๑๐	๒๒
๗	หลุมเข้า	๓๐	๑๘	๔๘
๘	หนองขาหย่าง	๑๑	๑๓	๒๔
๙	หนองไผ่	๒๕	๑๕	๔๐

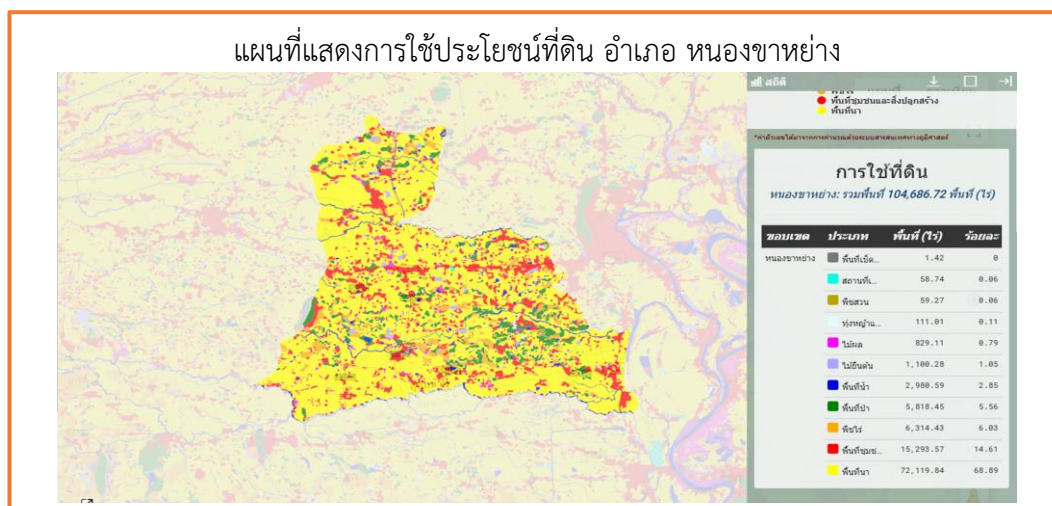
ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๖๙

๖. การใช้ประโยชน์ที่ดิน

ตารางที่ ๑๐ แสดงข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดิน

ประเภท	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
พื้นที่ป่า	๕,๘๑๘.๔๕	๕.๕๕
พืชไร่	๖,๓๑๔.๔๓	๖.๐๗
ไม้ยืนต้น	๑,๑๐๐.๒๘	๑.๐๕
ไม้ผล	๘๒๙.๑๑	๐.๗๙
พืชสวน	๕๙.๒๗	๐.๐๕
พื้นที่นา	๗๒,๑๑๙.๘๔	๖๘.๘๒
เกษตรผสมผสาน	๙๖.๘๑	๐.๐๙

สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	๕๘.๗๔	๐.๐๕
ทุ่งหญ้าและโรงเลี้ยงสัตว์	๑๑๑.๐๑	๐.๑๐
พื้นที่น้ำ	๒,๙๘๐.๕๙	๒.๘๔
พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	๑๕,๒๙๓.๕๗	๑๔.๕๙
พื้นที่เบ็ดเตล็ด	๑.๔๒	๐
รวม	๑๐๔,๗๘๓.๕๒	๑๐๐

ภาพที่ ๕ แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินอำเภอ
(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ ๒๕๖๘)

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

๑. ข้อมูลสินค้าเกษตรที่สำคัญ

ประชากรอำเภอหนองขาหย่าง ประชากรมีอาชีพหลักคือทำการเกษตร มีพื้นที่การเกษตรจำนวน ๔๘,๒๘๖ ไร่ (ร้อยละ ๓๔.๘๐ ของพื้นที่อำเภอ) โดยอยู่พื้นที่นอกเขตชลประทานร้อยละ ๑๐๐

ตารางที่ ๑๑ แสดงข้อมูลด้านพืช

ตำบล	พื้นที่ทั้งหมด (ไร่)	พื้นที่ทางการเกษตร (ไร่)						
		ข้าว (ไร่)	อ้อยโรงงาน (ไร่)	มันสำปะหลัง (ไร่)	ปาล์ม (ไร่)	ข้าวโพด (ไร่)	พืชอื่นๆ (ไร่)	รวมพื้นที่การเกษตรทั้งหมด (ไร่)
หมกแกว	๘,๐๖๓	๒,๕๖๙	๐	๑๓๓	๐	๙	๐	๒,๗๑๑
ห้วยรอบ	๑๒,๖๘๑	๒,๓๔๙	๐	๐	๐	๐	๐	๒,๓๔๙
ท่าโพ	๙,๐๘๑	๒,๔๐๙	๐	๕	๐	๐	๐	๒,๔๑๔
ดงขวาง	๑๔,๙๒๗	๖,๒๗๓	๗	๒๖	๐	๑๐๔	๐	๖,๔๑๐
ดอนกลอย	๗,๙๓๗	๔,๑๙๔	๐	๐	๐	๐	๐	๔,๑๙๔
ทุ่งพิง	๑๐,๑๖๕	๖,๒๕๒	๒๑	๑๑๖	๐	๑๑	๐	๖,๔๐๐
หลุมเข้า	๒๙,๐๑๙	๘,๗๘๙	๐	๙๘	๐	๐	๐	๘,๘๘๗
หนองขาหย่าง	๑๖,๗๔๓	๗,๑๓๖	๗๒	๑๕๘	๒๐	๑๓	๐	๗,๓๙๙
หนองไผ่	๓๐,๑๑๒	๗,๒๑๒	๑๔๐	๑๓๓	๑๓	๕๔	๐	๗,๕๕๒
พื้นที่รวม	๑๓๘,๗๒๔	๔๗,๑๘๓	๒๑๐	๖๖๙	๓๓	๑๙๑	๐	๔๘,๓๑๖

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอหนองขาหย่าง, พ.ศ ๒๕๖๘

ตารางที่ ๑๒ แสดงข้อมูลด้านปศุสัตว์ (ถ้ามี ถ้าไม่มีให้ -)

อำเภอ	เกษตรกร ผู้เลี้ยงสัตว์ รวม (ราย)	โคเนื้อ (ตัว)	โคนม (ตัว)	กระบือ (ตัว)	สุกร (ตัว)	ไก่ (ตัว)	เป็ด (ตัว)	แพะ (ตัว)	แกะ (ตัว)
หนองขาหย่าง	๘๑๓	๔๖๓	-	๔,๕๑๓	๕๘๓	๑๒๕,๐๐๐	๑๐,๑๔๔	๘๕๐	-
รวมทั้งหมด	๘๑๓	๔๖๓	-	๔,๕๑๓	๕๘๓	๑๒๕,๐๐๐	๑๐,๑๔๔	๘๕๐	-

ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์อำเภอหนองขาหย่าง, พ.ศ ๒๕๖๘

- ฟาร์มเลี้ยงสัตว์ขนาดใหญ่..จำนวน คือ

ชื่อฟาร์มศักดิ์ศรีฟาร์ม ที่ตั้งหมู่ ๑ ตำบลดอนกลอย

ชื่อฟาร์มพัฒนศิริฟาร์ม ที่ตั้งหมู่ ๑ ตำบลทุ่งพื้ง

ชื่อฟาร์มอภิวัดนัฟาร์ม ที่ตั้งหมู่ ๑ ตำบลท่าโพ

ชื่อฟาร์มเรือนภทรฟาร์มฟาร์ม ที่ตั้งหมู่ ๑ ตำบลหมกแกว

ชื่อฟาร์มปัทมาฟาร์ม ที่ตั้งหมู่ ๑ ตำบลหมกแกว

ตารางที่ ๑๓ แสดงข้อมูลด้านประมง แสดงจำนวนผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (ถ้ามี ถ้าไม่มีให้ -)

อำเภอ	เกษตรกร รวม (ราย)	กุ้งทะเล	กุ้งน้ำจืด	ปลาทะเล	ปลาน้ำจืด	สัตว์น้ำ สวยงาม	สัตว์น้ำอื่น ๆ
หนองขาหย่าง	๓๑๙	-	-	-	๓๑๙	-	-
รวมทั้งหมด	๓๑๙	-	-	-	๓๑๙	-	-

ที่มา : สำนักงานประมงอำเภอหนองขาหย่าง, พ.ศ ๒๕๖๘

๒. สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/สินค้า GI (ถ้าไม่มี ให้ใส่ว่า ไม่มี)

-

ข้อมูลด้านสังคม

๑. ข้อมูลเกษตรกร/องค์กรเกษตรกร

๑.๑ เกษตรกร

๑)ครัวเรือนและประชากร

ตารางที่ ๑๔ แสดงจำนวนครัวเรือนและประชากร

ที่	ตำบล	ครัวเรือน ทั้งหมด	ครัวเรือน เกษตรกร	ประชากร		
				ชาย	หญิง	รวม
๑	หมกแกว	๔๐๕	๘๙	๔๐๑	๔๔๐	๘๔๑
๒	ห้วยรอบ	๑๙๓	๘๖	๒๐๗	๒๒๓	๔๓๐
๓	ท่าโพ	๑,๑๗๘	๒๖๓	๑,๐๑๖	๑,๑๙๒	๒,๒๐๘
๔	ดงขวาง	๘๓๖	๔๑๕	๙๙๑	๑,๑๕๔	๒,๑๔๕
๕	ดอนกลอย	๔๙๒	๒๒๒	๕๔๒	๕๙๒	๑,๑๓๔
๖	ทุ่งพื้ง	๕๓๑	๓๐๖	๖๗๙	๗๕๖	๑,๔๓๕
๗	หลุมเข้า	๙๖๔	๔๒๘	๑,๑๖๒	๑,๒๗๓	๒,๔๓๕
๘	หนองขาหย่าง	๘๐๖	๓๖๕	๙๔๕	๑,๐๕๑	๑,๙๙๖
๙	หนองไผ่	๙๑๒	๔๓๙	๑,๑๓๑	๑,๒๖๑	๒,๓๙๒
รวม		๖,๓๑๗	๒,๖๑๓	๗,๐๗๔	๗,๙๔๔	๑๕,๐๑๖

ที่มา : สำนักทะเบียนอำเภอหนองขาหย่าง ,พ.ศ ๒๕๖๘

๒) หัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรจำแนกตามอายุ

ตารางที่ ๑๕ แสดงจำนวนหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามอายุ

ช่วงอายุ (ปี)	ครัวเรือน	ร้อยละ
๖๕ ปีขึ้นไป	๘๓๕	๓๓.๐๒
๕๖ – ๖๕ ปี	๖๙๔	๒๗.๔๔
๔๖ – ๕๕ ปี	๕๓๘	๒๑.๒๗
๓๖ – ๔๕ ปี	๒๗๒	๑๐.๗๖
๒๖ – ๓๕ ปี	๑๗๕	๖.๙๒
๑๘ – ๒๕ ปี	๑๕	๐.๕๙
รวม	๒,๕๒๙	๑๐๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอหนองขาหย่าง พ.ศ. ๒๕๖๘

๓) ลักษณะการประกอบอาชีพ

ตารางที่ ๑๖ แสดงจำนวนลักษณะการประกอบอาชีพ

ลักษณะการประกอบอาชีพ	ครัวเรือน	ร้อยละ
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก	๒,๒๒๕	๘๗.๙๘
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง	๓๐๔	๑๒.๐๒
รวม	๒,๕๒๙	๑๐๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอหนองขาหย่าง, พ.ศ.๒๕๖๘

๔) ลักษณะการถือครองที่ดิน

ตารางที่ ๑๗ แสดงจำนวนลักษณะการถือครองที่ดิน

ลักษณะการถือครอง	ครัวเรือน	ร้อยละ
เกษตรกรเป็นเจ้าของ	๑,๔๐๘	๕๕.๔๗
อื่นๆ (ที่สาธารณะประโยชน์, ทำฟรี)	๑๔๗	๕.๗๙
เช่า	๑,๔๘๒	๕๘.๓๙
รวม	๒,๕๓๗	๑๑๙.๖๕

ที่มา : https://aiu.doae.go.th/bi_report/bi_report๑, พ.ศ. ๒๕๖๘

๕) ประเภทเอกสารสิทธิ์ (เฉพาะเกษตรกรเป็นเจ้าของตนเอง)

ตารางที่ ๑๘ แสดงจำนวนประเภทเอกสารสิทธิ์

ประเภทเอกสารสิทธิ์ (ครัวเรือน)				รวม
โฉนด/น.ส.ทุกประเภท	ส.ป.ก. ทุกประเภท	หนังสือรับรอง ของหน่วยงาน	ไม่มีเอกสารสิทธิ์	
๑,๔๐๔	-	-	๒๑	๑,๔๒๕

ที่มา : https://aiu.doae.go.th/bi_report/bi_report๑, พ.ศ. ๒๕๖๘

๖) รายได้ รายจ่ายของครัวเรือนเกษตรกร

รายได้ในภาคการเกษตร

■ น้อยกว่า 60,000 บาท : 37.85%
 ■ 60,000 - 119,999 บาท : 37.53%
 ■ 120,000 - 179,999 บาท : 12.11%
 ■ 180,000 - 499,999 บาท : 11.47%
 ■ 500,000 - 999,999 บาท : .96%
 ■ ตั้งแต่ 1,000,000 บาท ขึ้นไป : .08%

ช่วงรายได้ในภาคการเกษตร

ช่วงรายได้ (บาท)	ครัวเรือน	ร้อยละ
น้อยกว่า 60,000 บาท	472.00	37.85
60,000 - 119,999 บาท	468.00	37.53
120,000 - 179,999 บาท	151.00	12.11
180,000 - 499,999 บาท	143.00	11.47
500,000 - 999,999	12.00	0.96
ตั้งแต่ 1,000,000 บาท ขึ้นไป	1.00	0.08
รวม	1,247.00	100.00

๗) สินเชื่อและภาวะหนี้สินของเกษตรกร

หนี้สินในภาคการเกษตร

■ น้อยกว่า 60,000 บาท : 56.11%
 ■ 60,000 - 119,999 บาท : 26.63%
 ■ 120,000 - 179,999 บาท : 5.36%
 ■ 180,000 - 499,999 บาท : 8.71%
 ■ 500,000 - 999,999 บาท : 2.51%
 ■ ตั้งแต่ 1,000,000 บาท ขึ้นไป : .67%

ช่วงหนี้สินในภาคการเกษตร

ช่วงหนี้สิน (บาท)	ครัวเรือน	ร้อยละ
น้อยกว่า 60,000 บาท	335.00	56.11
60,000 - 119,999 บาท	159.00	26.63
120,000 - 179,999 บาท	32.00	5.36
180,000 - 499,999 บาท	52.00	8.71
500,000 - 999,999	15.00	2.51
ตั้งแต่ 1,000,000 บาท ขึ้นไป	4.00	0.67
รวม	597.00	100.00

(๘) การนับถือศาสนา

-ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ ๑๐๐

(๙) วัฒนธรรมท้องถิ่นที่สำคัญ

- ประเพณีวันขึ้นปีใหม่ ประมาณเดือน มกราคม
- ประเพณีสงกรานต์ ประมาณเดือน เมษายน
- ประเพณีตักบาตรเทโว ประมาณเดือน ตุลาคม
- งานวันสารทไทย (งานสลากภัต) ประมาณเดือน ตุลาคม
- ประเพณีทำบุญกลางบ้าน ประมาณเดือนกุมภาพันธ์

๑.๒ องค์กรและสถาบันเกษตรกร

๑) กลุ่มเกษตรกร/สถาบัน

ตารางที่ ๑๙ แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกร

ตำบล	กลุ่มส่งเสริมอาชีพ		กลุ่มแม่บ้าน		กลุ่มยุวเกษตรกร		วิสาหกิจชุมชน		สหกรณ์		กลุ่มเกษตรกร	
	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	แห่ง	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)
หมกแถว	-	-	๑	๑๑	-	-	๓	๒๕	-	-	-	-
ห้วยรอบ	-	-	-	-	-	-	๒	๒๘	๑	๓๑	๑	๓๐
ท่าโพ	-	-	๑	๑๐	-	-	๓	๕๗	๒	๑๖๗	-	-
ดงขวาง	๑	๑๐	๑	๑๐	๑	๑๒	๘	๘๖	๑	๙๘๑	๑	๖๔
ดอนกลอย	-	-	๑	๑๖	-	-	๕	๘๗	-	-	๑	๕๗
ทุ่งพิ้ง	๑	๑๐	๑	๑๐	๑	๑๐	๒	๒๐	-	-	๑	๓๐
หลุมเข้า	๑	๑๐	-	-	๒	๒๕	๔	๔๕	๑	๓๑๗	-	-
หนองขาหย่าง	๑	๑๐	-	-	๒	๒๐	๖	๑๘๐	๑	๑,๐๔๖	๒	๑๑๒
หนองไผ่	๑	๑๐	๑	๑๐	๑	๑๐	๔	๖๖	-	-	๑	๓๕
รวม	๕	๕๐	๖	๖๗	๗	๖๒	๓๗	๕๙๔	๖	๒,๕๔๒	๗	๓๒๘

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอหนองขาหย่าง , สำนักงานสหกรณ์จังหวัดอุทัยธานี พ.ศ. ๒๕๖๙

ตารางที่ ๒๐ แสดงจำนวนผลิตภัณฑ์ที่ลงทะเบียน OTOP จำแนกตามผลิตภัณฑ์

ประเภทผลิตภัณฑ์	จำนวน
อาหาร	๒๑
เครื่องดื่ม	๑
ผ้า เครื่องแต่งกาย	๙
ของใช้/ของตกแต่ง/ของที่ระลึก	๔๕
สมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร	๒
รวม	๗๘

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอหนองขาหย่าง ,พ.ศ ๒๕๖๙

ตารางที่ ๒๑ แสดงข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

ชื่อกลุ่ม	ที่อยู่		จำนวนสมาชิก
	หมู่ที่	ตำบล	
๑. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทุ่งน้ำเค็ม	๔	หนองไผ่	๑๖
๒. กลุ่มทอผ้าบ้านห้วยรอบ หมู่ ๒	๒	ห้วยรอบ	๒๐
๓. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรโพธิ์ศรีพัฒนา	๔	ท่าโพ	๓๕
๔. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรหนองปลาไหล	๙	หนองไผ่	๑๑
๕. กลุ่มเลี้ยง - กระบือ ตำบลดอนกลอย	๔	ดอนกลอย	๓๖
๖. กลุ่มส่งเสริมการผลิตข้าวที่ดี และ เหมาะสมบ้านหนองโรง	๒	ดอนกลอย	๒๗
๗. กลุ่มทอผ้า และทอพรหมเชือกเท้า	๑	ดงขวาง	๑๖
๘. บ้านใหม่พัฒนาตำบลดงขวาง	๔	ดงขวาง	๒๐
๙. กลุ่มศูนย์เรียนรู้วิถีการเกษตรชาติ อบต. หนองไผ่	๖	หนองไผ่	๒๙
๑๐.กลุ่มผู้เลี้ยงกระบือบ้านดงขวาง หนึ่ง	๑	ดงขวาง	๙
๑๑.กลุ่มผู้เลี้ยงกระบือบ้านดงขวาง สอง	๖	หนองขาหย่าง	๑๐
๑๒.กลุ่มผู้พัฒนากระบือตำบลหนองไผ่ สอง	๙	หนองไผ่	๑๐
๑๓.กลุ่มอนุรักษ์ควายไทยตำบลทุ่งพื้ง หนึ่ง	๔	ทุ่งพื้ง	๑๐
๑๔.กลุ่มอนุรักษ์ควายไทยตำบลทุ่งพื้ง สอง	๔	ทุ่งพื้ง	๑๐
๑๕.กลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้าบ้านพันสี	๑	ท่าโพ	๑๓
๑๖.กลุ่มกาหลงกระบือ	๔	หลุมเข้า	๑๐
๑๗.กลุ่มพริกแกงหนองกาหลง	๔	หลุมเข้า	๑๑

๑๘.คนปลอดภัยบ้านห้วยรอบ	๑	ห้วยรอบ	๘
๑๙.กลุ่มข้าวปลอดภัยบ้านหนองกาหลง	๔	หลุมเข้า	๑๖
๒๐.เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปลงใหญ่ กระบือหนองขาหย่าง	๑	ดงขวาง	๙
๒๑.กลุ่มปลูกพืชสมุนไพรตำบลหนองขาหย่าง	๒	หนองขาหย่าง	๑๓๔
๒๒.กลุ่มผู้เลี้ยงไก่ไข่บ้านดงไร่	๖	หนองขาหย่าง	๑๐
๒๓.กลุ่มเลี้ยงไก่ไข่ ม. ๖ ต.ดงขวาง	๖	ดงขวาง	๑๐
๒๔.กลุ่มผู้เลี้ยงไก่ไข่บ้านดอนกลอย	๖	ดอนกลอย	๑๐
๒๕.กลุ่มผู้ปลูกพืชสมุนไพรทางการแพทย์ ต.หลุมเข้า	๑	หลุมเข้า	๘
๒๖.พืชสมุนไพรไทย ๒๐๒๑ บ้านลานคา	๓	ดงขวาง	๗
๒๗.กลุ่มปลูกพืชสมุนไพรเพื่อสุขภาพคนไทย ทุกคนบ้านทุ่งใหญ่	๘	หนองขาหย่าง	๙
๒๘.ต้นไม้ล้มลุก	๒	หนองขาหย่าง	๘
๒๙.กลุ่มพืชสมุนไพรเกษตรกรสาธารณะ	๓	หมกแถว	๗
๓๐.บ้านทุ่งใหญ่	๓	หมกแถว	๑๐
๓๑.กลุ่มอาหารคาว – หวานไทยทำโพ	๔	ท่าโพ	๙
๓๒.วงปลายคอมมูนิตี้	๒	หมกแถว	๘
๓๓.กลุ่มเลี้ยงกระบือบ้านดงไร่	๖	หนองขาหย่าง	๙
๓๔.บ้านขุนจัด	๓	ดอนกลอย	๗
๓๕.กลุ่มรักษุ์อุทัย	๕	ดงขวาง	๘
๓๖.หอมสะแกกรัง	๓	ดอนกลอย	๗
๓๗.โคกหนองนาปังปอนคิงปอง	๑	ดงขวาง	๗

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอหนองขาหย่าง ,พ.ศ.๒๕๖๙

ตารางที่ ๒๒ แสดงข้อมูลกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มยุวเกษตรกร และกลุ่มส่งเสริมอาชีพ

ชื่อกลุ่ม	ที่อยู่		จำนวนสมาชิก
	หมู่ที่	ตำบล	
๑.แม่บ้านเกษตรกรสูงวัยตำบลดอนกลอย	๓	ดอนกลอย	๑๖
๒.แม่บ้านเกษตรกรตำบลดงขวาง	๑	ดงขวาง	๑๐
๓.แม่บ้านเกษตรกรตำบลหมกแกว	๑	หมกแกว	๑๑
๔.แม่บ้านเกษตรกรทุ่งนาเค็ม	๔	หนองไผ่	๑๐
๕.แม่บ้านเกษตรกรทุ่งพื้ง	๕	ทุ่งพื้ง	๑๐
๖.แม่บ้านเกษตรกรท่าโพ	๔	ท่าโพ	๑๐
๗.ส่งเสริมอาชีพร้านค้าชุมชน	๑	ทุ่งพื้ง	๑๐
๘.ส่งเสริมอาชีพผลิตข้าวที่ดีและเหมาะสมบ้านหนองกระเบื้อง	๘	หนองขาหย่าง	๑๐
๙.ส่งเสริมอาชีพจักสานผักตบชวาบ้านดงขวาง	๑	ดงขวาง	๑๐
๑๐. ส่งเสริมอาชีพข้าวปลอดภัยบ้านหนองกาหลง	๔	หลุมเข้า	๑๐
๑๑. ส่งเสริมอาชีพเกษตรกรบ้านหนองปลาไหล	๙	หนองไผ่	๑๓
๑๒. ยุวเกษตรกรโรงเรียนบ้านปากดง	๗	หลุมเข้า	๑๐
๑๓. ยุวเกษตรกรโรงเรียนวัดหนองระแหง	๖	หนองไผ่	๑๐
๑๔. ยุวเกษตรกรโรงเรียนวัดทุ่งพื้ง	๕	ทุ่งพื้ง	๑๐
๑๕. ยุวเกษตรกรโรงเรียนอนุบาลหนองขาหย่าง	๒	หนองขาหย่าง	๑๐
๑๖. ยุวเกษตรกรโรงเรียนหนองขาหย่างวิทยา	๒	หนองขาหย่าง	๑๐
๑๗. ยุวเกษตรกรโรงเรียนชุมชนวัดดงขวาง	๑	ดงขวาง	๑๒
๑๘. ยุวเกษตรกรโรงเรียนบ้านหลุมข้าวมิตรภาพที่ ๑๑๗	๓	หลุมเข้า	๑๕

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอหนองขาหย่าง พ.ศ ๒๕๖๙

ตารางที่ ๒๓ แสดงข้อมูลกลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์

๑๘

ชื่อกลุ่ม	ที่อยู่		จำนวนสมาชิก
	หมู่ที่	ตำบล	
สหกรณ์การเกษตรบ้านหลุมเข้า จำกัด	๓	หลุมเข้า	๓๑๗
สหกรณ์การเกษตรโพธิ์มงคล จำกัด	๔	ท่าโพ	๑๓๓
สหกรณ์การเกษตรหนองขาหย่าง จำกัด	๒	หนองขาหย่าง	๑๐๔๖
สหกรณ์สตรีหนองขาหย่าง จำกัด	๓	ห้วยรอบ	๓๑
สหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนดงขวางสามัคคี จำกัด	๑	ดงขวาง	๙๘๑
สหกรณ์บริการชุมชนบ้านดอนบ่อกรู จำกัด	๑	ท่าโพ	๓๔
กลุ่มเกษตรกรทำนาดอนกลอย	๓	ดอนกลอย	๕๗
กลุ่มเกษตรกรทำนาทุ่งพี้	๔	ทุ่งพี้	๓๐
กลุ่มเกษตรกรทำนาหนองขาหย่าง	๖	หนองขาหย่าง	๓๕
กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ดงขวาง	๓	ดงขวาง	๖๔
กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์หนองขาหย่าง	๖	หนองขาหย่าง	๗๗
กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์หนองไผ่	๖	หนองไผ่	๓๕
กลุ่มเกษตรกรทำนาห้วยรอบ	๓	ห้วยรอบ	๓๐

ที่มา : สำนักงานสหกรณ์จังหวัดอุทัยธานี,พ.ศ ๒๕๖๙

๒) ศูนย์เรียนรู้และเครือข่าย

ตารางที่ ๒๔ แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร

ตำบล	ศพก.	ศพก. เครือข่าย	ศจช.	ศศปช.	ศบกต.	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียง			ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยี ด้านการพัฒนาที่ดิน
						กษ.	ปศุสัตว์	ปฏิรูป	
หมกแกว	-	๑	-	-	-	-	-	-	-
ห้วยรอบ	-	๑	-	-	-	-	-	-	-
ท่าโพ	-	๑	-	-	๑	-	-	-	-
ดงขวาง	-	๓	๑	๑	๑	-	-	-	-
ดอนกลอย	-	๑	-	-	-	-	-	-	-
ทุ่งพี้	-	๑	๑	-	-	-	-	-	-
หลุมเข้า	๑	๒	๑	๑	๑	-	๑	-	๑
หนองขาหย่าง	-	๑	-	-	๑	๒	-	-	-
หนองไผ่	-	๑	-	-	๑	-	-	-	-
รวม	๑	๑๒	๓	๒	๕	๒	๑	-	๑

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอหนองขาหย่าง , พ.ศ ๒๕๖๙

(๑) อาสาสมัครเกษตร

ตารางที่ ๒๕ แสดงจำนวนอาสาสมัครเกษตร

ตำบล	หน่วยงาน /อาสาสมัครเกษตร (ราย)								
	อาสาสมัคร ฝนหลวง	ครูบัญชี อาสา	ประมง อาสา	อาสา ปศุสัตว์	หมอดิน อาสา	เกษตร หมู่บ้าน	สหกรณ์	เศรษฐกิจ การเกษตร	อาสาสมัคร ปฏิบัติที่ดิน
หมกแกว	-	-	-	-	-	๓	-	-	-
ห้วยรอบ	-	๑	-	-	-	๓	๑	-	-
ท่าโพ	-	๑	-	-	-	๔	๑	-	-
ดงขวาง	-	๑	-	-	-	๖	๑	-	-
ดอนกลอย	-	-	-	-	-	๖	-	-	-
ทุ่งพื้ง	-	-	-	-	-	๗	-	-	-
หลุมเข้า	-	๑	-	-	-	๗	๑	-	-
หนองขาหย่าง	-	๑	-	-	-	๘	๑	-	-
หนองไผ่	-	-	-	-	-	๙	-	-	-
รวม	-	๕	-	-	-	๕๓	๕	-	-

หมายเหตุ : อาสาเกษตรบางรายทำหน้าที่อาสามากกว่า ๑ หน้าที่

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ. ๒๕๖๙

(๒) ประชาชนชาวบ้าน

อำเภอหนองขาหย่าง มีประชาชนชาวบ้านภายใต้โครงการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งการดำเนินการโครงการได้คัดเลือกประชาชนชาวบ้านเป็นผู้ดำเนินการ ถ่ายทอดองค์ความรู้ตามวิถีของประชาชนแต่ละคน จำนวน ๒ คน

ตารางที่ ๒๖ แสดงข้อมูลประชาชนชาวบ้าน

ตำบล	จำนวน (ราย)	องค์ความรู้ด้าน
หนองไผ่	๑	พืชสมุนไพร
ท่าโพ	๑	อนุรักษ์สืบสานประเพณีท้องถิ่น
รวม	๒	

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอหนองขาหย่าง , พ.ศ ๒๕๖๙

(๓) ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

ตารางที่ ๒๗ แสดงข้อมูลศูนย์หลักและศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

ที่	ชื่อศูนย์ (ลำดับที่ ๑ ศูนย์หลัก ลำดับถัดไป ศูนย์เครือข่าย)	ประเภท/กิจกรรมหลัก	ที่ตั้งศูนย์	
			หมู่	ตำบล
๑	ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้า	ข้าว	๔	หลุมเข้า
๒	ศพก.เครือข่าย ตำบลหมกแกว	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตร ทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๑	หมกแกว
๓	ศพก.เครือข่าย ตำบลท่าโพ	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตร ทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๔	ท่าโพ
๔	ศพก.เครือข่าย ตำบลดอนกลอย	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตร ทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๑	ดอนกลอย
๕	ศพก.เครือข่าย ตำบลทุ่งพี้	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตร ทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๕	ทุ่งพี้
๖	ศพก.เครือข่าย ตำบลห้วยรอบ	ศูนย์เรียนรู้พืชผัก	๒	ห้วยรอบ
๗	ศพก.เครือข่าย ตำบลหนองไผ่	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตร ทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๙	หนองไผ่
๘	ศพก.เครือข่าย ตำบลหนองขาหย่าง	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตร ทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๖	หนองขาหย่าง
๙	ศพก.เครือข่าย ตำบลหนองดงขวาง	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตร ทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๑	ดงขวาง
๑๐	ศูนย์เรียนรู้ด้านปศุสัตว์ตำบลดอนกลอย	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตร ทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๖	ดอนกลอย
๑๑	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านทุ่งนาตาออก	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตร ทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๑	หลุมเข้า
๑๒	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตร ทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๖	หนองไผ่
๑๓	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลหลุมเข้า	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.)	๔	หลุมเข้า

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอหนองขาหย่าง, พ.ศ. ๒๕๖๙

(๔) กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่

มีกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ จำนวน ๓ กลุ่ม ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๒๘ แสดงข้อมูลกลุ่มแปลงใหญ่

ที่	ตำบล	ชื่อกลุ่มแปลงใหญ่	ชนิดพืช	จำนวนสมาชิก (คน)	จำนวน พื้นที่ (ไร่)
๑	ดงขวาง	แปลงใหญ่ข้าว	ข้าว	๓๐	๓๐๐
๒	ดงขวาง	แปลงใหญ่กระบือหนองขาหย่าง	ปศุสัตว์	๓๐	๖๐ ตัว

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอหนองขาหย่าง, พ.ศ. ๒๕๖๙

บทที่ ๒

การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของอำเภอ

๑. ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของอำเภอ

สินค้าเกษตรที่สำคัญ ชนิดสินค้า ข้าว

๑.๑ แหล่งน้ำหลัก

[/] น้ำฝน []ชลประทาน [/] บ่อน้ำบาดาล [] แหล่งน้ำธรรมชาติอื่น ๆ (ระบุ).....

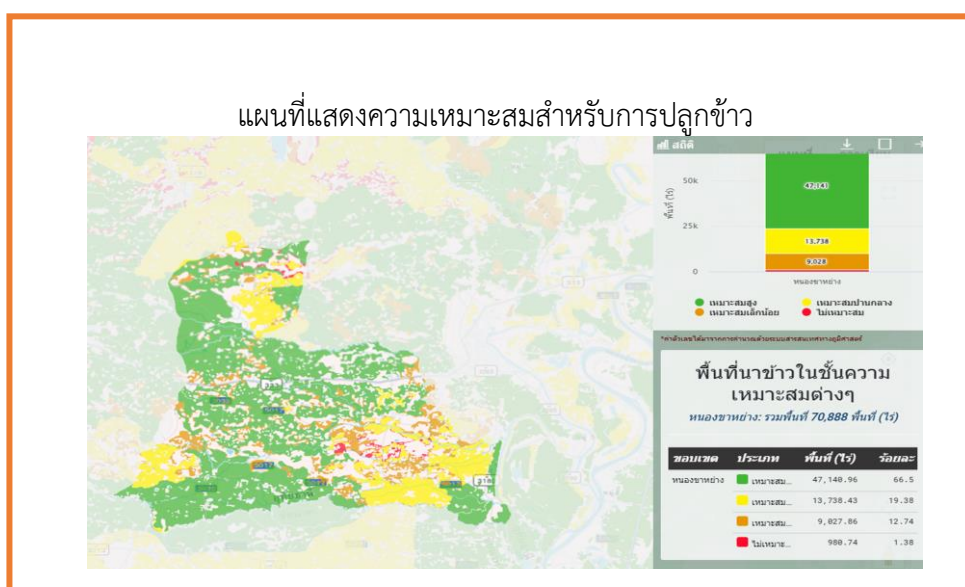
๑.๒ พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

๑) เขตความเหมาะสม

ตารางที่ ๒๙ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว

ตำบล	พื้นที่ระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว (ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S๑)	เหมาะสมปานกลาง (S๒)	เหมาะสมน้อย (S๓)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ทั้งหมด
อำเภอ	๔๗,๑๔๐.๙๗	๑๓,๗๓๘.๔๓	๙,๐๒๗.๘๖	๙๘๐.๗๔	๗๐,๘๘๘
หมกแกว	๔๖๐.๗๖	๑,๒๕๗.๓๒	๑,๔๐๓.๖๐	๓๘๗.๓๖	๓,๕๐๙.๐๔
ห้วยรอบ	๒,๑๐๒.๗๒	๐	๓๒๑.๘๕	๐	๒,๔๒๔.๕๗
ท่าโพ	๒,๗๔๒.๓๑	๑๘๙.๘๖	๔๒๐.๗๘	๐	๓,๒๗๒.๐๘
ดงขวาง/หลุมเข้า	๑๔,๘๐๔.๑๐	๖,๘๕๐.๐๘	๒,๒๙๖.๒๔	๑๓๙.๘๔	๒๔,๐๙๐.๒๖
ดอนกลอย	๕๙๖.๒	๒,๑๕๙.๕๒	๓๓๓.๘๓	๐	๓,๐๘๙.๕๗
ทุ่งพิง	๕,๐๒๘.๙๑	๑,๓๐๗.๗๕	๗๔๒.๓๗	๓๐๑.๓๕	๗,๓๘๐.๘๘
หนองขาหย่าง	๑๐,๕๕๘.๐๐	๔๖๔.๐๓	๑,๘๑๔.๑๐	๑๔๘.๗๔	๑๒,๙๘๔.๘๗
หนองไผ่	๕,๔๗๘.๗๔	๑,๕๙๐.๖๘	๑,๖๙๕.๑๗	๓.๔๕	๘,๗๖๘.๐๔

ที่มา: <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ. ๒๕๖๙

ภาพที่ ๖ แผนที่แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว

(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ ๒๕๖๙)

๒) พื้นที่ปลูกข้าว

ตารางที่ ๓๐ แสดงครัวเรือนเกษตรกรพื้นที่ปลูก และผลผลิตข้าว

ตำบล	ครัวเรือนเกษตรกร	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (ตัน)
หมดแก้ว	๑๓๒	๒,๕๖๙	๒,๕๖๙	๑,๖๑๘.๔๗	๐.๖๓
ห้วยรอบ	๙๑	๒,๓๔๙	๒,๓๔๙	๑,๔๗๙.๘๗	๐.๖๓
ท่าโพ	๑๗๘	๒,๔๐๙	๒,๔๐๙	๑,๕๑๗.๖๗	๐.๖๓
ดงขวาง	๓๑๒	๖,๒๗๓	๖,๒๗๓	๓,๙๕๑.๙๙	๐.๖๓
ดอนกลอย	๒๓๕	๔,๑๙๔	๔,๑๙๔	๒,๖๔๒.๒๒	๐.๖๓
ทุ่งพื้ง	๓๕๒	๖,๒๕๒	๖,๒๕๒	๓,๙๓๘.๗๖	๐.๖๓
หลุมเข้า	๔๓๒	๘,๗๘๙	๘,๗๘๙	๕,๕๓๕.๑๘	๐.๖๓
หนองขาหย่าง	๔๒๔	๗,๑๓๖	๗,๑๓๖	๔,๔๙๕.๖๘	๐.๖๓
หนองไผ่	๔๐๔	๗,๒๑๒	๗,๒๑๒	๔,๕๔๓.๕๖	๐.๖๓
รวม	๒,๕๖๐	๔๗,๑๘๓	๔๗,๑๘๓	๒๙,๗๒๕.๒๙	

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอหนองขาหย่าง พ.ศ. ๒๕๖๘

ภาพที่ ๗ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าว (พื้นที่ปลูกจริง)

(ที่มา : https://aiu.doae.go.th/bi_report/bi_report๑, พ.ศ. ๒๕๖๘)

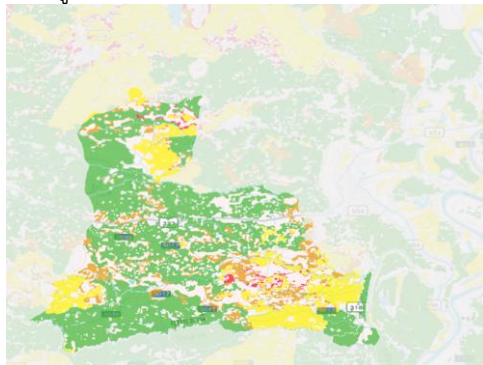
(๓) พื้นที่ปลูก ข้าว ตามระดับชั้นความเหมาะสม

ตารางที่ ๓๑ แสดงพื้นที่ปลูกข้าว ตามระดับชั้นความเหมาะสม

ตำบล	พื้นที่ปลูกตามระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูก ข้าว (ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S1)	เหมาะสมปานกลาง (S2)	เหมาะสมน้อย (S3)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ทั้งหมด
อำเภอ	๔๗,๑๔๐.๙๗	๑๓,๗๓๘.๔๓	๙,๐๒๗.๘๖	๙๘๐.๗๔	๗๐,๘๘๘
หมกแก้ว	๔๖๐.๗๖	๑,๒๕๗.๓๒	๑,๔๐๓.๖๐	๓๘๗.๓๖	๓,๕๐๙.๐๔
ห้วยรอบ	๒,๑๐๒.๗๒	๐	๓๒๑.๘๕	๐	๒,๔๒๔.๕๗
ท่าโพ	๒,๗๔๒.๓๑	๑๘๙.๘๖	๔๒๐.๗๘	๐	๓,๒๗๒.๐๘
ดงขวาง/หลุมเข้า	๑๔,๘๐๔.๑๐	๖,๘๕๐.๐๘	๒,๒๙๖.๒๔	๑๓๙.๘๔	๒๔,๐๙๐.๒๖
ดอนกลอย	๕๙๖.๒	๒,๑๕๙.๕๒	๓๓๓.๘๓	๐	๓,๐๘๙.๕๗
ทุ่งพื้ง	๕,๐๒๘.๙๑	๑,๓๐๗.๗๕	๗๔๒.๓๗	๓๐๑.๓๕	๗,๓๘๐.๘๘
หนองขาหย่าง	๑๐,๕๕๘.๐๐	๔๖๔.๐๓	๑,๘๑๔.๑๐	๑๔๘.๗๔	๑๒,๙๘๔.๘๗
หนองไผ่	๕,๔๗๘.๗๔	๑,๕๙๐.๖๘	๑,๖๙๕.๑๗	๓.๔๕	๘,๗๖๘.๐๔

ที่มา: <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ. ๒๕๖๙

แผนที่แสดงพื้นที่ปลูก ข้าว ตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอนองขาอย่าง

ภาพที่ ๘ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าว ตามระดับชั้นความเหมาะสม
(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ. ๒๕๖๙)

๑.๓ สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต (เป็นเทคโนโลยีการผลิตที่ใช้ในอำเภอ)

๑) การใช้พันธุ์ดี เลือกใช้พันธุ์ข้าวที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และสภาพภูมิอากาศ

๒) การเตรียมดิน การไถตะ คือ การไถพลิกหน้าดินครั้งแรกเพื่อกำจัดวัชพืช และตากดินให้แห้ง และ การไถแปร คือ การไถครั้งที่สองโดยไถขวางแนวไถตะ เพื่อย่อยดินและคลุกเคล้าฟาง วัชพืช ฯลฯ ลงไปในดิน

๓) การปลูก. หว่านแห้ง หว่านน้ำตม

๔) ระบบการให้น้ำ สูบน้ำจากบ่อบาดาล และอาศัยน้ำฝน

๕) การดูแลรักษา ในระหว่างการเจริญเติบโตของต้นข้าว ตั้งแต่การหยอดเมล็ด การหว่านเมล็ด การปักดำต้นข้าวต้องการน้ำและปุ๋ยสำหรับการเจริญเติบโต ในระหว่างนี้ต้นข้าวอาจถูกโรค และแมลงศัตรูข้าวหลายชนิดเข้าทำลายต้นข้าว โดยทำให้ต้นข้าวแห้งตายหรือผลผลิตต่ำและคุณภาพเมล็ดไม่ได้มาตรฐาน เพราะฉะนั้นนอกจากจะมีวิธีการปลูกที่ดีแล้วจะต้องมีวิธีการดูแลที่ดีอีกด้วย ทั้งการกำจัดวัชพืช ใส่ปุ๋ยและพ่นยาเคมี เพื่อป้องกันและกำจัดโรคแมลงศัตรูที่อาจเกิดระบาดขึ้นได้

๖) การใส่ปุ๋ย ต้องใส่ปุ๋ยให้ถูกต้องตามระยะเวลาที่ข้าวต้องการจำนวนที่พอเหมาะ จึงจะให้ผลคุ้มค่า

๗) การเก็บเกี่ยว ข้าวสามารถเก็บเกี่ยวได้ในสัปดาห์ที่สี่หลังจากข้าวออกดอกแล้วประมาณ

๒๘ - ๒๙ ในช่วงที่เหมาะสม

๘) การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว การจัดการฟางและตอซัง ด้วยการไถกลบ อัดก้อน

๙) การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรู การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน

๑.๔ ปฏิทินการเพาะปลูก

เกษตรกรในอำเภอนองขาอย่าง มีการปลูก ข้าว ดังนี้

ชื่อสินค้า	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
- ข้าวนาปี					←		△		▽	→		
- ข้าวนาปรัง	←	▽	→							←	△	→

สัญลักษณ์

←→ ช่วงฤดูปลูก

△ ปลูกสูงสุด

←.....→ ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว

▽ เก็บเกี่ยวสูงสุด

ภาพที่ ๙ แสดงปฏิทินการเพาะปลูก

๑.๕ ต้นทุนการผลิต (ปรับเปลี่ยนตารางได้ตามความเหมาะสม)

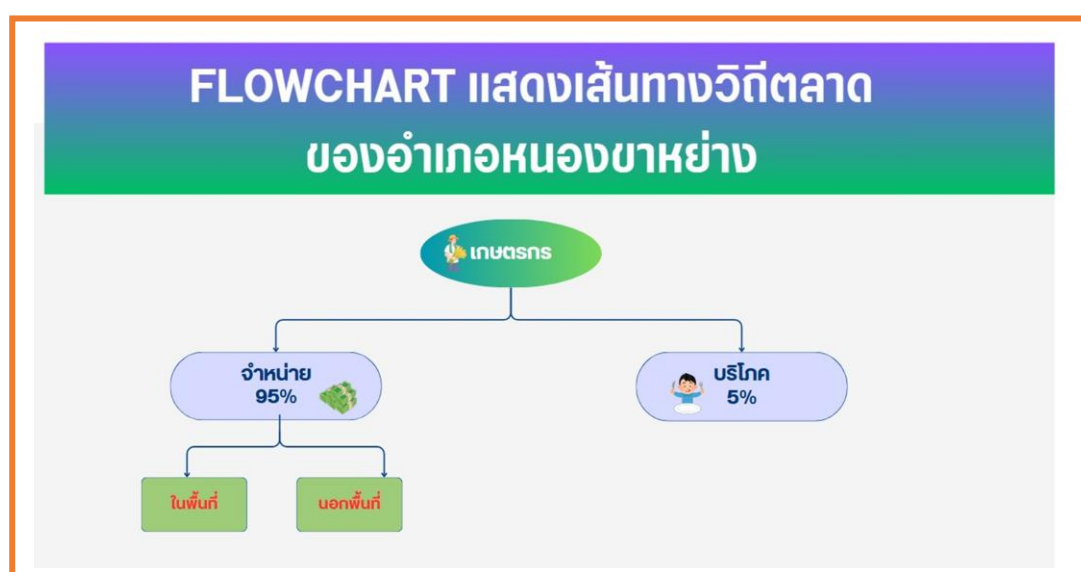
ตารางที่ ๓๒ แสดงต้นทุนการผลิตข้าว ปี ๒๕๖๘

รายการ (ตัวอย่าง)	ในเขตชลประทาน		นอกเขตชลประทาน		หมายเหตุ	
๑ การเตรียมดิน	จำนวน	หน่วย	จำนวน	หน่วย		
-ไถตะ			๒๕๐	บาทต่อไร่		
-ไถแปร			๒๕๐	บาทต่อไร่		
๒.ค่าเมล็ดพันธุ์ (๒๕ กก.)			๖๒๕	บาทต่อไร่	๒๕ กก.ต่อไร่	
๓.ค่าหว่านเมล็ดพันธุ์			๗๐	บาทต่อไร่		
๔.ค่าปุ๋ย						
ค่าปุ๋ย+ค่าหว่าน ครั้งที่ ๑			๔๘๐	บาทต่อไร่	ปุ๋ยสูตร ๔๖-๐-๐/๑๖-๒๐-๐/๑๖-๘-๘	๒๕ กก.ต่อไร่
ค่าปุ๋ย+ค่าหว่าน ครั้งที่ ๒			๔๘๐	บาทต่อไร่	ปุ๋ยสูตร ๑๓-๓๖-๒๐/๑๕-๕-๒๐/๒๑-๔-๒๐	๒๕ กก.ต่อไร่
ค่าปุ๋ย+ค่าหว่าน ครั้งที่ ๓			๒๗๐	บาทต่อไร่	ปุ๋ยสูตร ๔๖-๐-๐	๕-๑๐ กก.ต่อไร่
สารฮอร์โมน			๑๑๐	บาทต่อไร่		
๕. ค่าสารเคมี						
ยากำจัดวัชพืช			๑๔๐	บาทต่อไร่		
ยากำจัดศัตรูพืช			๒๘๕	บาทต่อไร่		
๖. ค่าสูบน้ำ			๓๐๐	บาทต่อไร่	ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	
๗. ค่าเก็บเกี่ยวผลผลิต			๕๐๐	บาทต่อไร่		
๘. ค่าขนส่งผลผลิต			๑๕๐	บาทต่อไร่		
๑๐.ค่าใช้จ่ายทั่วไป			๓๐๐	บาทต่อไร่		
รวม			๔,๒๑๐	บาทต่อไร่		

(ที่มา :เกษตรกรผู้นำ, พ.ศ. ๒๕๖๙)

๑.๖ สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด

๑) วิธีการตลาด (เป็นวิธีตลาดที่เกิดขึ้นในอำเภอ)

ภาพที่ ๑๐ แสดงวิธีการตลาดข้าว อำเภอ

(ที่มา : .สำนักงานเกษตรอำเภอหนองขาหย่าง พ.ศ.๒๕๖๙)

๒) แหล่งรับซื้อผลผลิต/ โรงงานแปรรูป

มีแหล่งรับซื้อ รวม ๓ แห่ง

- โรงสีพืชสุวรรณ ตั้งอยู่ที่ตำบลหลุมเข้า
- ท่าข้าวฝางจังหวัดชัยนาท
- สหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส. (สกต.) ตำบลหนองนางนวล

๑.๗ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่

๑) เกษตรกร

มีเกษตรกรผู้ปลูกในอำเภอจำนวน ๒,๖๑๓ ราย และมีเกษตรกรที่เป็นต้นแบบในพื้นที่จำนวน ๔ ราย มีความรู้ ความชำนาญ องค์กรความรู้ในเทคโนโลยีการผลิต ที่มีความโดดเด่น ดังนี้

ตารางที่ ๓๓ แสดงเกษตรกรต้นแบบของสินค้าในพื้นที่

ที่	หมู่	ตำบล	ประเภท	องค์ความรู้โดดเด่น
๑	๔	หลุมเข้า	นวัตกรรม	นวัตกรรมกรรมการเกษตร /การอัดฟางก้อน
๒	๖	หนองไผ่	เกษตรผสมผสาน	การนำนวัตกรรมใหม่ๆมาปรับใช้ในพื้นที่
๓	๖	ดงขวาง	นวัตกรรม	โรงเรือนเห็ดนางฟ้าอီးวเป
๔	๙	หนองไผ่	นวัตกรรม	การใช้โดรน

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอหนองขาหย่าง, พ.ศ ๒๕๖๙)

๒) องค์กรเกษตรกร (ใส่เพิ่มเติมได้เลย ไม่มีองค์กรไหนก็ลบออก) ดังนี้

ตารางที่ ๓๔ แสดงองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่

องค์กรเกษตรกร	จำนวน (แห่ง)	ชื่อกลุ่ม
ศพก.	๙	ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้า ศพก.เครือข่าย ตำบลหมกแกว ศพก.เครือข่าย ตำบลท่าโพ ศพก.เครือข่าย ตำบลดอนกลอย ศพก.เครือข่าย ตำบลทุ่งพื้ง ศพก.เครือข่าย ตำบลห้วยรอบ ศพก.เครือข่าย ตำบลหนองไผ่ ศพก.เครือข่าย ตำบลหนองขาหย่าง ศพก.เครือข่าย ตำบลหนองดงขวาง
แปลงใหญ่	๑	แปลงใหญ่ข้าวตำบลดงขวาง
วิสาหกิจชุมชน	๒	หอมสะแกกรัง กลุ่มข้าวปลอดภัยบ้านหนองกาหลง
กลุ่มแม่บ้าน	๑	แม่บ้านเกษตรกรตำบลดงขวาง
สหกรณ์	๑	สหกรณ์การเกษตรหนองขาหย่าง จำกัด

๒. การวิเคราะห์ Supply chain

ตารางที่ ๓๕ แสดงการวิเคราะห์ Supply chain ของสินค้า ข้าว อำเภอหนองขาหย่าง

		ต้นทาง	กลางทาง	ปลายทาง
มิติพื้นที่	สถานการณ์ปัจจุบัน	- มีพื้นที่ปลูก ๔๗,๑๘๓ ไร่ ๒,๕๖๐ ราย - แหล่งน้ำจากบ่อบาดาลและน้ำฝน - ดินส่วนใหญ่มีความเหมาะสมในการปลูกข้าว	- มีแหล่งรับซื้อผลผลิตในพื้นที่ ๓ แห่ง - มี ศพก ๑๓ กลุ่ม - มีแปลงใหญ่ ๒ กลุ่ม - มีกลุ่ม วิสาหกิจชุมชน ๓๗ กลุ่ม	- ส่วนใหญ่จำหน่ายเป็นข้าวเปลือก ๙๕% และเก็บไว้บริโภค ๕%
	ปัญหา Pain point	- ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ - ปริมาณน้ำไม่เพียงพอ	- แหล่งรับซื้อผลผลิตในพื้นที่มีน้อย - ลานตากข้าวในชุมชนมีไม่เพียงพอ - ไม่มีโรงสีข้าวในชุมชน	- ไม่มีตลาดรับซื้อผลผลิตของตนเอง ทำให้มีค่าใช้จ่ายในการขนส่ง
	แนวทาง/App tech. ที่จะใช้แก้ปัญหา	- วางแผนการเพาะปลูกให้เหมาะสม - ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน เช่น การหว่านปุ๋ยคอก และการปลูกพืชหมุนเวียน	- ส่งเสริมให้มีโรงสีชุมชน - ส่งเสริมให้มีการเชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างกลุ่มและองค์กรในพื้นที่ - ส่งเสริมให้มีจุดรวบรวมผลผลิตในพื้นที่	- ส่งเสริมการแปรรูปและพัฒนาผลิตภัณฑ์บรรจุภัณฑ์ให้เป็นที่สนใจของตลาด และพัฒนาเชื่อมโยงด้านการตลาด
มิติคน	สถานการณ์ปัจจุบัน	- เกษตรกรมีหนี้สินเพิ่มขึ้น - หัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่อายุ ๖๕ ปีขึ้นไป - มีครัวเรือนเกษตรกร ๒,๕๖๐ ราย	- มีเกษตรกรต้นแบบด้านข้าวไม่ครอบคลุมในทุกตำบล	- ส่วนใหญ่ขายผลิตโดยผ่านพ่อค้าคนกลาง ในพื้นที่และต่างพื้นที่
	ปัญหา Pain point	- ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ - ขาดคนรุ่นใหม่ในการทำเกษตร - กลุ่มและองค์กรต่างๆในพื้นที่ขาดความเข้มแข็ง - ขาดการเข้าถึงเทคโนโลยีที่ทันสมัย	- โรงสีเป็นผู้กำหนดราคา - เกษตรไม่มีการรวมกลุ่มที่เข้มแข็งทำให้ขาดอำนาจในการต่อรองราคาผลิต	- เกษตรกรถูกกดราคาผลผลิตจากพ่อค้าคนกลาง - เกษตรกรไม่สามารถเข้าถึงบริโภคได้โดยตรง
	แนวทาง/App tech. ที่จะใช้แก้ปัญหา	- สร้างเกษตรกรรุ่นใหม่ทดแทนคนรุ่นเก่า - ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับพื้นที่	- จัดอบรมถ่ายทอดความรู้ในการบริหารจัดการด้านการเกษตรครบวงจร - ส่งเสริมการเชื่อมโยงเครือข่ายในการจำหน่ายผลผลิตระหว่างผู้ผลิต ผู้บริโภค	- สร้างเครือข่ายด้านการตลาด เช่น ตลาดในพื้นที่ ตลาดนอกพื้นที่ - พัฒนาผู้นำด้านการตลาดในพื้นที่

มิติสินค้า	สถานการณ์ปัจจุบัน	- เกษตรกรปลูกข้าวพันธุ์ กข ๘๕, ๔๑, ๖๑ จำหน่ายเป็นข้าวเปลือก - ผลผลต่อไร่ ๖๓๐-๖๕๐ กก./ไร่ - ต้นทุนการผลิต ๔,๒๑๐ บาท/ไร่ - เกษตรกรปลูกข้าวปีละ ๒ ครั้ง	- การปลูกข้าวของเกษตรกรเพื่อขายสดและเก็บไว้บริโภค	- การขายผลผลิตข้าวเปลือก ราคา ๕ - ๗ บาท/กก.
	ปัญหา Pain point	- ราคาผลผลิตต่ำ - ต้นทุนการผลิตสูง - โรคและแมลงมีการระบาดมากขึ้น	- ขาดการแปรรูป เพื่อจำหน่ายผลผลิต - ไม่มีการเปลี่ยนแปลงพันธุ์ข้าวปลูกในพื้นที่	- ความผันแปรของราคาผลผลิตที่ไม่แน่นอน - ไม่มีการพัฒนาสินค้า
	แนวทาง/App tech. ที่จะใช้แก้ปัญหา	- ส่งเสริมการปลูกข้าวที่ทนต่อการเปลี่ยนแปลงทางภูมิอากาศ - ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินและ การปลูกพืชมวนเวียน - จัดทำแปลงเรียนรู้ต้นแบบ และส่งเสริมการผลิตข้าวที่มาตรฐาน GAP	- เก็บเกี่ยวผลผลิตตามช่วงอายุที่เหมาะสม - ส่งเสริมการะบวนการหลังเก็บเกี่ยวอย่างถูกวิธีในการควบคุมคุณภาพผลผลิต	- ส่งเสริมการผลิตสินค้าปลอดภัยต่อการบริโภค - ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิต

บทที่ ๓

บทสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่

๑. แบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief) ของทุกโครงการ

ตารางที่ ๓๖ แสดงแบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief)

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการสำคัญ	โครงการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าว
๒. ชื่อแผนงาน	เป้าหมายการพัฒนาของจังหวัด ๑.ประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขัน
๓. แนวทางการพัฒนา	การสร้างเกษตรมูลค่า
๔. หลักการและเหตุผล	จากสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ในปัจจุบันทำให้เกษตรกรเกิดความวิตกกังวลในการประกอบอาชีพ และความเครียดที่ส่งผลต่อสุขภาพ ซึ่งเกษตรกรในพื้นที่อำเภอหนองขาหย่าง มีพื้นที่ทำนา จำนวน 47,183 ไร่ เกษตรกร 2,560 ราย เป็นอาชีพหลัก ในการสร้างรายได้ให้กับครอบครัว แต่ก็ต้องสู้กับสถานการณ์ปัจจุบัน ในด้านต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น เช่น ค่าเมล็ดพันธุ์ ข้าว ค่าปุ๋ยค่ายา ค่าแรงงาน ที่เพิ่มขึ้น แต่ผลผลิตจากการปลูกข้าวลดลง เนื่องจากผลกระทบจากภัยธรรมชาติ น้ำท่วม ฝนทิ้งช่วง ภัยแล้ง และการระบาดของโรคและแมลง ส่งผลให้การปลูกข้าวของเกษตรกรเกิดความไม่แน่นอนในแต่ละปี นอกจากนี้ยังได้รับผลกระทบจากราคาผลิตตกต่ำ ทำให้เกษตรกรเกิดปัญหาด้านหนี้สินเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างเป็นระบบ จึงได้จัดทำโครงการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าว เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรปลูกข้าวได้อย่างถูกต้องเหมาะสมตามหลักวิชาการและสามารถลดต้นทุนในการผลิต เพิ่มคุณภาพผลผลิต ส่งผลให้การปลูกข้าวของเกษตรกรมีความมั่นคงและถ่ายทอดสู่คนรุ่นหลังได้อย่างมีประสิทธิภาพ
๕. วัตถุประสงค์ของโครงการ	๑. เพื่อลดต้นทุนการผลิตข้าวได้อย่างถูกต้อง ๒. เพื่อส่งเสริมการผลิตข้าวที่เท่าทันต่อภูมิอากาศ
๖. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	๑.เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการได้รับการถ่ายทอดความรู้ ร้อยละ ๑๐๐ ๒. เกษตรกรนำความรู้ที่ได้รับนำไปปฏิบัติได้จริงไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖๐ ๒.เกษตรกรมีต้นทุนการผลิตลดลง ร้อยละ ๕
๗. พื้นที่เป้าหมาย	เกษตรกร จำนวน ๑๐๐ ราย ในพื้นที่ ๙ ตำบล อำเภอหนองขาหย่าง
๘. กิจกรรมหลัก	๑. อบรมถ่ายทอดความรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าว ๒. จัดทำแปลงเรียนรู้ต้นแบบ
๙. หน่วยงานดำเนินการ	๑. สำนักงานเกษตรอำเภอหนองขาหย่าง / สำนักงานเกษตรจังหวัดกาญจนบุรี ๒. ศูนย์วิจัยข้าวชัยนาท ๓.สถานีพัฒนาที่ดินอุทัยธานี

๑๐. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ	ปี ๒๕๗๐
๑๑. งบประมาณ	๑๕๐,๐๐๐บาท งบปกติ / งบจังหวัด / งบอื่นๆ
๑๒. ผลผลิต (Output)	๑. เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในใช้ปัจจัยการผลิตได้อย่างเหมาะสม ๒. เกษตรกรมีการวางแผนการเพาะปลูกได้ตรงตามช่วงฤดูการผลิต ๓. เกษตรกรมีแปลงเรียนรู้ในการลดต้นทุนการผลิตข้าวในพื้นที่
๑๓. ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ (Outcome)	๑. เกษตรกรได้รับความรู้และนำความรู้ในการลดต้นทุนการผลิตนำไปใช้ในแปลงของตนเอง ร้อยละ ๑๐๐ ๒. เกษตรกรมีรายได้จากการปลูกข้าวเพิ่มมากขึ้น ร้อยละ ๑๐

ตารางที่ ๓๗ แสดงสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่

โครงการ (Project)	ปัจจัยขาเข้า (Input)	กิจกรรม/กระบวนการ (Activities)	ผลการดำเนินกิจกรรม			แหล่ง งบประมาณ	ปีที่ ดำเนินการ
			ผลผลิต (Output) (เห็นผลทันทีหรือภายใน ๑ ปี)	ผลลัพธ์ (Outcome) (เห็นผลภายใน ๒ ปี)	ผลกระทบ (Impact) (เห็นผลภายใน ๓ - ๕ ปี)		
โครงการส่งเสริม การลดต้นทุนการ ผลิตข้าว	๑. เจ้าหน้าที่ สำนักงานเกษตร อำเภอ ๒.วิทยากร ๓.งบประมาณ	๑. จัดอบรมถ่ายทอด ความรู้การเพิ่ม ประสิทธิภาพการผลิต ข้าว ๒. จัดทำแปลงเรียนรู้ ๓. สนับสนุนปัจจัยการ ผลิต	๑. เกษตรกรมีความรู้ ความเข้าใจในการลด ต้นทุนการผลิตข้าว ๒. เกษตรกรมีการวาง แผนการเพาะปลูกได้ ตรงตามช่วงฤดูการ ผลิต ๓. เกษตรกรมีแปลง เรียนรู้ในพื้นที่	๑. เกษตรกรได้รับ ความรู้และนำความรู้ ในการลดต้นทุนการ ผลิตนำไปปฏิบัติ ได้จริง ร้อยละ ๑๐๐ ๒. เกษตรกรมีรายได้ จากการปลูกข้าวเพิ่ม มากขึ้น ร้อยละ ๑๐	๑. เกษตรกรมีการ ผลิตข้าวได้อย่าง ถูกต้องอย่างยั่งยืน และถ่ายทอดสู่คนรุ่น ต่อไป	งบปกติ งบจังหวัด งบอื่นๆ	๒๕๗๐

บรรณานุกรม

- กรมการปกครอง. (๒๕๖๖). ข้อมูลพื้นฐานอำเภอหนองขาหย่าง จังหวัดอุทัยธานี. กรุงเทพฯ: กระทรวงมหาดไทย.
- กรมการพัฒนาชุมชน. (๒๕๖๖). ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) และข้อมูล กชช.๒ค อำเภอหนองขาหย่าง จังหวัดอุทัยธานี. กรุงเทพฯ: กระทรวงมหาดไทย.
- กรมการศาสนา. (๒๕๖๖). ข้อมูลศาสนาสถานและกิจกรรมทางศาสนา จังหวัดอุทัยธานี. กรุงเทพฯ: กระทรวงวัฒนธรรม.
- กรมทรัพยากรธรณี. (๒๕๖๕). ลักษณะภูมิประเทศและธรณีวิทยาจังหวัดอุทัยธานี. กรุงเทพฯ: กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- กรมพัฒนาที่ดิน. (๒๕๖๖). ข้อมูลชุดดินและการจำแนกดิน อำเภอหนองขาหย่าง จังหวัดอุทัยธานี. กรุงเทพฯ: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (๒๕๖๖). ข้อมูลการเกษตรรายอำเภอ จังหวัดอุทัยธานี. กรุงเทพฯ: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (๒๕๖๖). ข้อมูลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอหนองขาหย่าง จังหวัดอุทัยธานี. กรุงเทพฯ: กระทรวงมหาดไทย.
- กรมอุตุนิยมวิทยา. (๒๕๖๖). ข้อมูลภูมิอากาศจังหวัดอุทัยธานี. สืบค้นจาก <https://www.tmd.go.th>
- องค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาหย่าง. (๒๕๖๖). ข้อมูลด้านเศรษฐกิจและอาชีพของประชาชน. อุทัยธานี: องค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาหย่าง.
- สำนักงานเกษตรอำเภอหนองขาหย่าง. (๒๕๖๖). รายงานข้อมูลด้านการเกษตรและเศรษฐกิจการเกษตร อำเภอหนองขาหย่าง. อุทัยธานี: สำนักงานเกษตรอำเภอหนองขาหย่าง.
- สำนักงานจังหวัดอุทัยธานี. (๒๕๖๖). ข้อมูลเศรษฐกิจและสังคมจังหวัดอุทัยธานี. อุทัยธานี: กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด.
- สำนักงานจังหวัดอุทัยธานี. (๒๕๖๖). ข้อมูลทั่วไปและสภาพภูมิประเทศจังหวัดอุทัยธานี. อุทัยธานี: กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร.
- สำนักงานจังหวัดอุทัยธานี. (๒๕๖๖). รายงานข้อมูลด้านสังคมและคุณภาพชีวิตของประชาชน จังหวัดอุทัยธานี. อุทัยธานี: กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (๒๕๖๕). สถิติพื้นฐานระดับอำเภอ จังหวัดอุทัยธานี. กรุงเทพฯ: กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.